

ҮЛГІЛІК ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫ

БАКАЛАВРИАТ

ҚОҒАМДЫҚ ДЕНСАУЛЫҚ ЖӘНЕ ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ

**5B110400 – «Медициналық-профилактикалық іс»
мамандығы**

Сағат көлемі – 135 (3 кредит)

**Қазақстан Республикасы
Денсаулық сақтау министрлігі**

Астана 2011

АЛҒЫ СӨЗ

- 1 ӘЗІРЛЕГЕН ЖӘНЕ ҰСЫНҒАН** «Медицина білімі мен ғылымының инновациялық технологиялар Республикалық орталығы», С.Д. Асфендияров атындағы Қазақ Ұлттық медицина университеті, «Астана Медициналық университеті» АҚ, Қарағанды мемлекеттік медицина университеті, М.Оспанов атындағы Батыс-Қазақстан мемлекеттік медицина университеті, Семей қаласының Мемлекеттік медициналық университеті, Оңтүстік-Қазақстан мемлекеттік фармацевтикалық академиясы.
- 2 АЛҒАШ РЕТ енгізілген**
- 3 Үлгілік оқу бағдарламасы** 5В110400 - «Медициналық-профилактикалық іс» мамандығы бойынша ҚР 2009 жылғы мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартына сәйкес әзірленген
- 4 Үлгілік оқу бағдарламасы** Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрінің 2011 жылғы 26 қазандағы №734 бұйрығымен бекітілген.

МАЗМҰНЫ

1. Түсініктеме	4
2. Пән бойынша сағаттың бөлінуі.....	9
3. Пәннің мазмұны және сабақтардың тақырыптық жоспарының үлгілері	10
4. Оқу және оқыту әдістері.....	36
5. Студенттердің білімін бағалау.....	36
6. Құрал-жабдықтар.....	37
7. Ұсынылатын әдебиеттердің тізімі.....	38

Бұл үлгілік оқу бағдарламасын Қазақстан Республикасы
Денсаулық сақтау министрлігінің рұқсатынсыз көбейтуге
және таратуға болмайды.

1 Түсініктеме

Кіріспе

XX ғасырдың тарихи жайіті Бүкілодақтық денсаулық сақтау ұйымының үндеуінде бекітілген денсулықтың әлеуметке тікелей байланыстығын мойындау болып табылды. «Денсаулық – бұл тұжырымды физикалық дене бітімі, психикалық және әлеуметтік жағымды үлесімді өмір сүру, тек ауру немесе физикалық ақаулардың болмауы ғана емес».

Осы тұрғыдан, қоғамдық денсаулық – бұл халықтың физикалық дене бітімі, психикалық және әлеуметтік жағымды үлесімді өмір сүрудің кешенді сипаттамасы, яғни тұрғындардың салауатты өмір сүру қағидалары, дерттің және жарақаттардың алдын алуы, және де қоршаған ортаның қолайсыз факторлардың әсерін шектеу жөніндегі қоғамның ұстанымы.

Қоғамдық денсаулық сақтау саласы – интегралды теориялық-қолданбалы ғылым, халықтың денсаулығына әлеуметтік және экономикалық факторлардың әсерін зерттейді және тұрғындардың денсаулығын қорғау үшін мемлекеттік, қоғамдық және медициналық іс-шаралар жүйесін дәйектейді.

Барлық деңгейдегі дәрігерлер өздерінің жоғары білікті клиникалық дайындығымен қоса қоғамдық денсаулық сақтау саласының мемлекеттік мақсаттары мен міндеттерін нақты білуге тиіс, себебі олар саланың сырттай және іштей тиімділігін көрсететіндер болып келеді.

Сондықтан, адами құндылығына максималды инвестиция жасау ұстанымы бойынша қазақстанның қоғамын тұрақты дамыту бағытында және нацияның жоғары деңгейдегі денсаулығын арттыру мақсатында бар ресурстарды тиімді пайдалану үшін денсаулық сақтау жүйесін дамыту стратегиясы мен тактикасын бүтіндей және жүйелі түрде ұғыну қажеттілігі туындайды.

Пәннің мақсаты: қоғамдық денсаулықтың және денсаулық сақтау жүйесі дамуының негізгі заңдылықтары туралы базалық кәсіби көз-қарастар қалыптастыру.

Пәннің міндеттері:

- қоғамдық денсаулық пен денсаулық сақтау саласын бағалау және басқару әдістемелеріне үйрету;
- қоғамдық денсаулық пен денсаулық сақтау саласын талдауда жүйелік ұстанымдар қолдануға үйрету;
- қоғамдық денсаулық пен денсаулық сақтау саласындағы мәселелерді шешуге дайын болуға үйрету.

Білім берудің түпкілікті нәтижелері (компетенциялары)

Студент тиісті:	компетенциялар
білуге	денсаулық статистикасының теориялық және әдістемелік негіздерін: демографиялық статистика, тіркелген аурулардың статистикасы, мүгедектілік және дене бітімінің дамуы статистикалары;
	Қазақстан халықы денсаулығының, соның ішінде халықтың дертке шалығуы мен өлім-жітім деңгейі мен құрылымын қоса қазіргі таңдағы жағдайын;
	халықтың денсаулығын қорғау және денсаулық сақтау жүйесі қызметі саласы бойынша Қазақстан Республикасының заңнама негіздерін;
	біріншілік медициналық-санитарлық, мамандандырылған, арнайы мамандырылған, жоғары арнайы мамандандырылған медициналық көмек көрсетуді ұйымдастыру негіздерін;
	халыққа санитариялық-гигиеналық және эпидемияға қарсы іс-шараларды ұйымдастыру негіздерін;
	халықтың гигиеналық тәрбиесі мен салауатты өмір сүру салтын қалыптастыру негіздерін, санитарлық-ағарту жұмысының принциптерін, тәсілдерін және қолданатын құралдарын;
	тұрғындардың әлеуметтік сақтандыру негіздерін, әлеуметтік кепілділік түрлерін, уақытша және тұрақты еңбекке жарамдылығының дәрігерлік сараптама принциптерін;
	денсаулық сақтау саласындағы экономика мен экономикалық қарым-қатынастың негіздерін;
	денсаулық сақтау саласындағы менеджмент негіздерін, медициналық кәсіпорын қызметін қамтамасыз етуде менеджердің рөлі;
	денсаулық сақтау саласындағы жекелендіру қызметтері негіздері, осы жүйедегі бизнес пен маркетингті;
	медициналық көмек көрсету сапасын басқару принциптерін: денсаулық сақтау саласындағы сапаны бақылауды, талдауды және бағалауды;
	денсаулық сақтау ұйымдар мен органдарда есепке алу және есеп беру жүйесін;
	халық денсаулық жағдайын тіркеудің нақты істегі ақпараттық жүйелерін.

үйреніп алуға	әлеуметтік-экономикалық жағдайларға байланысты халықтың денсаулығы көрсеткіштерін есептеуді және бағалауды;
	халық денсаулығына факторлардың негізгі себепті-салдарлық байланысын, бағытын және деңгейін бағалауды көрсетуді;
	халық денсаулық жағдайын зерттеудің медициналық-статистикалық әдістерін қолдануды;
	Халықтың денсаулығын нығайту және қолайсыз факторлар әсерін болдырмау үшін ұсыныстар қарастыруды;
	медицина кәсіпорында ұйымдастыру-әдістемелік жұмысты жүргізуді, ұйымның және олардың қызметкерлерінің қызметіне сипаттама және есеп беруді;
	халықтың дерті, өлім-жітімі, медициналық қызмет көрсетудің нақты құны мен жалпы құнының экономикалық тиімділігі мен зиянын есептеуді;
	денсаулық сақтау саласының емдеу-сақтандыру және санитарлық-эпидемиологиялық ұйымдарының қызметін талдау және бағалауды;
	медициналық көмек көрсету сапасын қадағалауды;
	халық арасында санитарлық-ағарту жұмысын жүргізуді, салауатты өмір сүру салтын қалыптастыруды жарнамалауды;
	халықтың жағдайын және денсаулық сақтау саласы ұйымдары мен органдардың қызметін талдау және бағалауын көрсететін компьютерлік технологияларды игеруді;
	кәсіби міндеттерін шешу үшін оқулықтарды, ғылыми, нормативті және анықтамалық әдебиеттерді қолдануды.
машықт ануға	ауру дерті, маскүнемділік, дене бітімі деңгейінің демографиялық ақпараттар бойынша жеке, топтық, региондар және популяциялық деңгейде халықтың денсаулығының негізгі көрсеткіштерін жинақтауды және есептеуін;
	медициналық кәсіпорындар жұмысын жоспарлау және қоғамдық денсаулықты қорғауды дәлелдеу үшін халықтың денсаулығын талдау және бағалауын;
	халықтың гигиеналық тәрбиелеуін, санитарлық-ағарту жұмыстарын, салауатты өмір сүру салтын белсенді жарнамалауды жоспарлау және ұйымдастыруын;
	халықтың денсаулығын сақтау, нығайту және қалпына келтіру жөніндегі іс-шараларының құқықтық рәсімделуін;
	амбулаториялық-емханалық, аурухана және басқа да

	медициналық кәсіпорындардың, органдардың және санитарлық-эпидемиологиялық қызметтер ұйымдардың іс-әрекеттерін талдау және бағалауын;
	алдыңғы қатардағы стандарттарды қолдана отырып медициналық көмек көрсету сапасын бағалауды;
	еңбекке жарамдылығына және әлеуметтік ықпал беруге сараптама жүргізуін;
	денсаулық сақтау саласының, сонымен қоса алдын алу шаралары мен бағдарламалардың экономикалық, медициналық және әлеуметтік тиімділігін есептеуді;
	нарық жағдайында экономикалық талдау, маркетинг және менеджмент жүргізуді.

Пререквизиттер мен постреквизиттер

Пререквизиттер: информатика, экология және тұрақты даму, саясаттану, әлеуметтану, құқық негіздері, экономикалық теория негіздері, медицина тарихы, коммуникативті дағдылар, биостатистика, жалпы гигиена.

Постреквизиттер: эпидемиология дезинфекциялық іс негіздерімен, еңбек гигиенасы, тағам гигиенасы, балалар мен жасөспірімдер гигиенасы, коммуналды гигиена.

2 ПӘН БОЙЫНША САҒАТТЫҢ БӨЛІНУІ

Сағаттың жалпы саны	Аудиториялық сағаттар			СӨЖ
	Дәрістер	Практикалық сабақтар	ОСӨЖ	
№ 1 кредит - 45	5	10	15	15
№ 2 кредит - 45	5	10	15	15
№ 2 кредит - 45	5	10	15	15

3 ПӘННІҢ МАЗМҰНЫ* ЖӘНЕ САБАҚТАРДЫҢ ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖОСПАРЫНЫҢ ҮЛГІЛЕРІ**

№1 кредит

Ғылыми және оқу пәні ретінде қоғамдық денсаулық пен денсаулық сақтаудың теориялық негіздері

Пәннің түсініктемесі, білім мен практика жүйесіндегі олардың рөлі, қалыптасу тарихы, негізгі тараулары мен тәсілдері.

Қоғамдық денсаулық: анықтамасы, пәні, зерттеу нысанасы. Денсаулықты әлемеутік құндылық және елдің демографиялық, экономикалық, еңбектік, әлеуметтік, мәдени, қорғаныс потенциалы ретінде қарастыру. Денсаулық тұрғынның өмірлік құндылығы және жеке тұлғасы. Денсаулық және бәсекелестік қабілеті.

Қоғамдық денсаулыққа әлеуметтік-биологиялық ұстанымдар қарастыру: халықтың денсаулығы – биологиялық негізі бар әлеуметтік жәйт. Денсаулықтың әлеуметтік, экологиялық және биологиялық детерминациясы. Денсаулықтың әлеуметтік факторлары: әлеуметтік-демографиялық, әлеуметтік-экономикалық, медициналық-әлеуметтік.

Денсаулыққа байланысты өмір сүру сапасы. Өмір сүру сапасын зерттеу міндеттері мен әдістемелері. Медициналық-әлеуметтік нормативтер мен қажеттіліктері. Көрсеткіштер жүйесі. Денсаулықтың және өмір сүру сапасының медициналық-әлеуметтік зерттеулері.

Денсаулық деңгейлері: адам денсаулығы жеке тұлға ретінде (жеке тұлға денсаулығы), топтық денсаулық (әлеуметтік, кәсіби, демографиялық топтар), халықтың денсаулығы, қоғамдық денсаулық. Жеке денсаулық. Норма және патология туралы түсініктер. Денсаулық топтары: дені саулары мықты адамдар, айтарлықтай дені сау, созылмалы аурулары бар науқастар. Халықтың әлеуметтік топтарының денсаулығы: жанұяның, әйелдің, балалар мен жасөспірімдер, егде жастағы адамдар.

Медицина мен қоғамдық денсаулықтың жалпы теориялық концепциялары

Медицина мен денсаулық сақтау саласындағы қолданылып келе жатқан және жаңа теориялар мен концепциялардың негізгі түсініктемелері. Пайда болу және таралу тарихы. Медицина мен денсаулық сақтау саласы теорияларының жіктелуі (Ю.П. Лисицин бойынша). Денсаулыққа тәуелді теориялар: қауіп факторлары, өмір сүру факторлары, «жетімділік пен аурудың салдары», «цивилизация аурулары» және әлеуметтік дезадаптация. Натуралистік медициналық-биологиялық теориялар: социобиология, этологизм, әлеуметтік экология, стресс және Сельенің жалпы адаптациялық синдром теориясы, фрейдизм, неофрейдизм, психоаналитикалық психосоматика, неогиппократизм, биотипология. Медицина мен функциялық патология теориялары: целлюлярлы патология, нервизм, кортико-васкулярлы патология. Тұрғылықты халықтың және денсаулық сақтау саласының натуралистік теориялары: мальтузианділік, неомальтузианділік, «халықтың оптимумы», расизм. Жасанды, универсалды теориялар: денсаулық сақтау саласындағы конвергенция теориясы.

Қоғамдық денсаулықпен тікелей байланысты заманауи медицинаның этикалық мәселелері: генді инженерия, ағзаларды клондау, криогенизациялау, трансплантациясы және имплантациясы, экзотанизация, селекция, адамға сынама жүргізу, жасару, жыныстық бағытты өзгерту және т.б.

Қоғамдық денсаулықты зерттеудің әдістемелері

Медициналық-әлеуметтік зерттеулер, кезеңдері. Бағдарламасы (мақсаты мен міндеттері) және жоспары (қадағалау бірлігі мен нысанасы, жаппай қамтылуы, ақпараттар жинау және қадағалау бірлігін іріктеу әдістері). Статистикалық зерттеулер нысанасы ретінде жасқа және жынысына байланысты және әлеуметтік топтарды (әйелдер, балалар мен жасөспірімдер, егде жастағы адамдар) қарастыру.

Халықтың денсаулығын зерттеу әдістері: статистикалық, әлеуметтік, медицина құжаттарын талдау және т.б. Халықтың жасына және жынысына және

әлеуметтік топтар денсаулығының кешенді зерттеулері (әйелдер, балалар мен жасөспірімдер, егде жастағы адамдар). Халық денсаулығының сандық және сапалық бағасы. Халық денсаулығының әртүрлі көрсеткіштеріне әлеуметтік және экономикалық факторлар әсерін бағалау. Халық денсаулығының мониторингі. Халық денсаулығының индикаторлары.

Демографияның медициналық-әлеуметтік аспектілері

Демография пәні мен мазмұны. Демографиялық статистика нысанасы ретінде халықты қарастыру. Халық денсаулығы мен денсаулық сақтау саласы практикасында демографиялық мәліметтердің маңызы.

Халықтың статикасы: халық саны, орналасу тығыздылығы, белгілер бойынша құрамы (жынысы, жасы және т.б.). халық статикасын зерттеу әдістемесі. Халық санағы, ұйымдастыру және іске асыру әдістемелері. Халықтың жасқа байланысты құрылымы түрлері: прогрессивті, стационарлы, регрессивті. Қазақстан халықының саны мен құрамы.

Халықтың динамикасы: халықтың механикалық және шынайы көшіп қонуы. Көшіп қонуы, түрлері: эмиграция, иммиграция, урбанизация, еріксіз көшпенділер, ауыскандар. Көші-қондың негізгі себептері мен салдары. Халықтың механикалық көшіп-қонуын зерттеу әдістемелері.

Бала тууы, анықтамасы, есептеу әдістемесі. Бала тууына әсер ететін факторлар (жалпы және жеке). Әлеуметтік-экономикалық және басқа да факторлардың әсеріне байланысты бала туу тенденциясы. Бала туудың арнайы көрсеткіштері: фертильділігі (туу қабілеті) және инфертильділігі, некелілік және некеліксіз бала босану және т.б.. Халықтың өлім-жітімі: жалпы және егде жасқа байланысты, деңгейі, құрылымы және тенденциясы. Халықтың табиғи өсуі, түрлері. Депопуляция түсініктемесі (демографиялық қарама-қайшылық). Бала туу және өлім-жітімді есепке алу және тіркеу жүйесі. Бала туу және өлім-жітім фактісін дәйектейтін тіркеу құжаттары. Бала туу және өлім-жітімді есепке алу және тіркеуде медициналық қызметкердің рөлі. Халықтың табиғи көші-қондылығын

талдау. Әлемде, қазақстанда, аймақтар бойынша халықтың табиғи көші-қондылығының ерекшеліктері.

Жас баланың өлім-жітімі. Түсініктемелері: тірі туылуы, өлі туылуы, ұрық. Жас баланың өлім-жітімін есептеу және талдау әдістемелері. Қазақстан Республикасында жас бала өлімінің негізгі себептері: перинаталды кезеңдегі жағдайлар, дамудың туа біткен ақаулары, тыныс алу ағзалары аурулары.

Өмір сүрудің орташа ұзақтылығы, анықтамасы, олардың себептері мен есептеу әдістемесі. Өлім-жітім кестесі туралы түсініктер (өмір сүруі). Қазақстанда және басқа елдерде келешекте өмір сүру орташа ұзақтылығының көрсеткіштері. Халықтың қартаюы, салдары. Қазақстанда және басқа елдерде егде жастағы адамдардың саны. Егде жастағы адамдардың әлеуметтік-экономикалық, медициналық және психологиялық аспектілері. Салауатты ұзақ өмір сүруі.

Қазақстанда және басқа елдердегі демографиялық саясат.

Репродуктивті денсаулық

Репродуктивті денсаулық, анықтамасы. Тұрғындардың репродуктивті құқығы және оларды іске асыру кепілділігі. 2006-2016 жылдарына Қазақстан Республикасындағы гендерлік тепе-теңділік стратегиясы.

Жанұяны жоспарлау. Босануды реттеу түсініктемесі, әдістері. Түсік тастау медициналық-әлеуметтік мәселе ретінде қарастыру. Түсік тастаудың таралуы. Түсік тастау жиілігіне әлеуметтік факторлардың әсері. Әйел денсаулығына түсік тастаудың әсері. Түсік тастаумен күресудің негізгі шаралары. Түсік тастаумен күресуде, босану жастағы әйелдер денсаулығына түсік тастаудың теріс салдарын алдын алуына контрацепция қолданудың маңызы.

Репродуктивті жастағы әйелдер денсаулығының интеграция көрсеткіші ретінде ана өлімін қарастыру. Акушерия себептеріне тікелей және жанама байланысты ана өлімі. Қазақстанда барлық ана өлімінің басты себептері: экстрагениталды аурулар, акушерлік қан кетулер, гестоздар, түсік тастау. Әйел денсаулығы индексі.

Репродуктивті денсаулықты қорғау: «Қауіпсіз аналық», «Ерлердің репродуктивті денсаулығын қорғау», «Дені сау отбасы», «Әйелдердегі онкопатологияның алдын алу», «Қауіпсіз түсік тастау» және т.б. бағдарламалар.

Халықтың дерті және оны зерттеу әдістері

Халықтың денсаулығын кешенді бағалау үшін дерттер статистикасының маңызы. Жалпы және біріншілік дерт туралы түсініктер. Аурулардың және денсаулықпен байланысты мәселелердің халықаралық статистикалық жіктелуі (АХЖ, БДСҰ 10-і қаралымы), құрастыру принциптері. Халық дертінің көздері мен зерттеу әдістері. Дәрігерге көріну, өлім-жітім себептері, медициналық тексеру бойынша дерттерді зерттеу. Ауруды есепке алу (тіркеу). Дерттің жеке және жалпылама есебі.

Өзектілігі маңызды аурулардың медициналық-әлеуметтік аспектілері. Әлеуметті маңызды аурулар мен қоршаған ортаға қауіп төндіретін аурулар туралы түсініктер. Кейбір аурулар түрлерін арнайы есепке алынуы (жұқпалы аурулар, маңызды эпидемиялық емес аурулар дерті, ауруханада емделетін дерттер, уақытша еңбекке қабілетінен айырылған дерттер). Уақытша еңбекке қабілетінен айырған дерттердің негізгі көрсеткіштері мен экономикалық маңыздылығы. Уақытша еңбекке қабілетінен айырған дерттерді арнайы есепке алу және талдау. Кәсіби аурулар мен улануларды тіркеу, бақылау жүргізу ережелері. Осы дерттер бойынша есепке алу және есеп беру рәсімі.

Тіркелген дертті іріктеп және жаппай зерттеу әдістері. Дерттің себептерін және құрылымын зерттеуде дәрігерлердің міндеттері. Қазақстан халқының дерттері туралы негізгі мәліметтер. Туберкулез, диабет, онкологиялық ауруларды бақылаудың автоматтандырылған регистрлері.

Мүгедектілік

Біріншілік мүгедектілік, мүгедектіліктің таралуы, контингенті туралы түсініктер. Негізгі ауруларда халықтың мүгедектілікке шалдығудың қазіргі таңдағы жайіті мен тенденциясы, оларды айқындататын факторлар. Денсаулық сақтау ұйымы қызметін талдау және бағалауда

мүгедектілікті зерттеу маңыздылығы. Ақпарат көздері. Мүгедектілік көрсеткіштері.

Дене бітімі дамуы

Дене бітімі дамуының негізгі белгілері мен параметрлері (антропометриялық, физиометриялық, соматоскопиялық). Антропометриялық мәліметтерді статистикалық өңдеу әдістемелері. Дене бітімі дамуының стандарттары мен бағалау кестелері. Дене бітімі дамуының жеке және топтық бағасын беру. Сигмалық баға. Акселерация мен децелерацияның медициналық-әлеуметтік аспектілері. Жеке топтағы халықтың дене бітімі дамуын қадағалау жүйесі: сәбилердің, мектепке дейінгі балалар, мектепке баратын балалар, оқушылар, студенттер, әскери қызметті өтегенге дейінгі, әскери қызметте, жеке мамандықтағы жұмысшылар.

Аурулардың алдын алуы және салауатты өмір сүру салтын қалыптастыру (СӨС)

Денсаулықтың валеологиялық аспектілері. Өмір сүру салты, түсініктемесі. Денсаулыққа өмір сүру салтының әсері. Медициналық белсенділік. СӨС және оны қалыптастыру. Өмір сүру салты көрсеткіштері және оны бағалау принциптері. Қауіп факторлары, олардың халық денсаулығына әсер етуі. Қауіп факторларының жіктелуі. Өмір сүру салтына байланысты қауіп факторлары. Экономикасы дамыған елдердегі аурулардың профилактика стратегиясы: популяциялық стратегия және жоғары қауіптілік стратегиясы. Әлеуметтік және медициналық профилактика. Біріншілік және екіншілік профилактика. Профилактика бағдарламалары: кешенді және бағытты, көпфакторлы және бірфакторлы, ұлттық, аумақтық және салалық, интегралды. Халықтың салауатты өмір сүру салтын қалыптастыру және аурулардың алдын алуда медицина қызметкерлердің рөлі. Халықтың гигиеналық білім беруі мен тәрбиесінің мақсаты мен міндеттері. Санитарлық ағарту тәсілдері мен құралдары. «Салауатты өмір сүру» мемлекеттік бағдарламасы. Салауатты өмір сүру салтын қалыптастыру жөнінде денсаулық сақтау ұйымдардың іс-шаралары.

Қоғамдық денсаулықты жақсартудың негізгі бағыттары

Біріншілік медициналық-санитарлық көмек көрсету жөніндегі Халықаралық конференция (Алматы, 1978). Алматы декларациясы – XX ғасырдағы денсаулық сақтаудың ұлы хартиясы. БДСҰ стратегиясы «XXI ғасырда барлығына денсаулық (Денсаулық–21), мақсаты, стратегиясы, міндеттері. Мыңжылдық Саммитте қабылданған мыңжылдылық даму мақсаты (Нью-Йорк, 2000), Қазақстан үшін мақсаттары, мониторинг индикаторлары. «Қазақстан-2030» стратегиясы. Барлық қазақстандықтар үшін жанару, қауіпсізділігі, өмір сүруі жақсаруы». Ұзақ мерзімді өзекті мәселелерді шешу: «Қазақстан азаматтарының денсаулығы, білім алуы, саламатты өмір сүруі». Шешілетін мәселелері: бала туу жиілігі жоғарлауы, өлім-жітімнің төмендеуі, өмір сүру уақыты ұзаруына байланысты демографиялық саясат; салауатты өмір сүру және т.б. Қазақстан Республикасы Президентінің жыл сайынғы халыққа жолдауындағы денсаулық және денсаулық сақтау саласының тақырыптары.

**№1 кредит сабақтарының тақырыптық жоспарының
үлгісі**

Дәрістердің тақырыптық жоспарының үлгісі

№	Тақырыптары
1	Қоғамдық денсаулық және денсаулық сақтау ғылым және оқыту пән ретінде қарастыруы.
2	Демографияның медициналық-әлеуметтік аспектілері.
3	Халықтың ауру саны және оларды зерттеу әдістері.
4	Қазіргі таңда мәселесі зор аурулардың медициналық-әлеуметтік аспектілері.
5	Аурудың алдын алу және салауатты өмір сүру салтын қалыптастыру.
Жалпы сағаты: 5	

**Практикалық сабақтардың тақырыптық жоспарының
үлгісі**

№	Тақырыптары
1	Қоғамдық денсаулықты зерттеу әдістемесі.
2	Демографияның медициналық-әлеуметтік аспектілері.
3	Репродуктивті денсаулық.
4	Халықтың ауру саны.
5	Мүгедектілік. Дене бітімі дамуы.
6	Халық денсаулығының кешенді бағасы.
7	Жасқа-жынысына байланысты топтардың денсаулығы: балалар мен жасөспірімдер, егде жастағы адамдар.
8	Медициналық-статистикалық құжаттар.
9	Аурудың алдын алу және салауатты өмір сүру салтын қалыптастыру.
10	Қоғамдық денсаулық жағдайын жақсартудың негізгі бағыттары.
Жалпы сағаты: 10	

Оқытушының жетекшілігімен студенттердің өзіндік жұмысының (ОСӨЖ) тақырыптық жоспарының үлгісі

№	Тақырыптары
1	Медицина мен денсаулық сақтау саласының жалпы теориялық концепциялары.
2	Халықтың табиғи қозғалысын талдау.
3	Репродуктивті денсаулық және мінез-құлық.
4	Дене бітімі дамуы. Мүгедектілік.
5	Дерттің жекеленген және жалпылама тіркестігі.
6	Денсаулықтың валеологиялық аспектілері.
7	Алматы декларациясы – XX ғасырдағы денсаулық сақтаудың ұлы хартиясы.
	Аралық бақылау
Жалпы сағаты: 15	

Студенттердің өзіндік жұмысы (СӨЖ) тақырыптарының үлгісі

№	Тақырыптары
1.	Денсаулықпен байланысты өмір сүрудің сапасы.
2.	Жанұя денсаулығы. Балалар денсаулығы.
3.	Қоғамдық денсаулыққа байланысты медицинаның этикалық мәселелері.
4.	Халықтың статикасы мен қоныстануы.
5.	Қазақстанда және басқа елдердегі демографиялық саясат.
6.	Дертті іріктеп алмалы және толығымен зерттеу әдістері.
7.	Халыққа Қазақстан республикасы Президентінің жыл сайынғы үндеуіндегі денсаулық тақырыптары.
8.	Қазақстанда мындаған жылдарға даму мақсаттары.
Жалпы сағаты: 15	

№2 кредит

Қоғамдық денсаулық сақтау саласының құқықтық және ұйымдастыру негіздері

Қазақстан Республикасының Конституциясы. «Халықтың денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының Кодексі.

Денсаулық сақтау саласында мемлекеттік саясаттың принциптері. Денсаулық сақтау саласында мемлекеттік реттеу негіздері. Денсаулық сақтау саласында мемлекеттік органдардың компетенциялары. Денсаулық сақтау саласындағы мемлекеттік бақылау мен қадағалауы.

Денсаулық сақтау саласында құқықтарды қамтамасыз ету кепілдігі. Денсаулық сақтау саласында азаматтар, балалардың құқықтары. Денсаулық сақтау саласында азаматтардың, жеке кәсіпкерлер мен жеке юриспруденция адамдардың міндеттері.

Денсаулық сақтау жүйесінің құрылымы. Денсаулық сақтау ұйымы субъектілері. Медициналық көмек көрсету ұйымдары. Ақысыз медициналық көмек көрсетудің кепілділік көлемі. Медициналық іс-шаралар түрлері. Медициналық көмек көрсету түрлері. Медициналық қызмет көрсету формалары. Денсаулық сақтау ұйымдарының номенклатурасы.

Біріншілік медициналық-санитарлық көмек көрсету (БМСК)

БМСК жөніндегі халықаралық конференция, Алматы қаласы, 1978 жылдың 6-12 қыркүйегі. Алматы декларациясы – XX ғасырдағы денсаулық сақтаудың ұлы хартиясы. БМСК – «2000 жылға барлығына денсаулық» атты глобалды мақсатты орындаудың жетекші құралы. БМСК принциптері, негізгі бағыттары, даму және жетілдіру перспективалары.

Амбулаториялық-емханалық көмек көрсету

Халыққа амбулаториялық-емханалық көмек көрсетуді ұйымдастыру принциптері (участкелік-аумақты, жаппайлығы, барлығының қолы жеткілікті, профилактикалық бағыты, дәрігер мен ұйымның ерікті талдауы).

Халыққа амбулаториялық-емханалық көмек көрсететін ұйымдар: біріншілік медициналық-санитарлық және консультативті-диагностикалық; олардың негізгі қызметтері.

Қалалық емхана, міндеттері, құрылымы, қызметі, жұмысын ұйымдастыру, бөлімдердің және емхананың толығымен қызметін бағалау.

Отбасылық денсаулық Орталығы, міндеттері, құрылымы, қызметі және жұмысын ұйымдастыру.

Жалпы дәрігерлік практика: міндеттері, қызметі, жұмысын ұйымдастыру, іс-шараларын бағалау.

Халықтың диспансеризациясы, мақсаты, міндеттері, контингенттері. Заманауи жағдайда диспансеризацияны өткізу. Диспансерлік бақылауды ұйымдастыру, барлық мамандықтар дәрігерлерінің қатысуы. Диспансеризация бойынша іс-шаралар көрсеткіштері.

Амбулаториялық-емханалық ұйымдардың есепке алу-оперативті және есеп беру құжаттамалары.

Консультативті-диагностикалық орталық (емхана), міндеттері, құрылымы, қызметі, жұмысты ұйымдастыру, іс-шараларды бағалау.

Ауруханалық көмек көрсету

Қалалық аурухана, міндеттері, құрылымы, қызметтері. Қабылдау бөлімі: құрылымы, жұмысты ұйымдастыру. Науқастарды қабылдау және шығару ережелері. Стационардың негізгі бөлімдері, қызметтері және дәрігерлердің, медициналық мейірбикелердің, кіші медициналық қызметкерлердің жұмысын ұйымдастыру. Аурухананың санитарлық-эпидемияға қарсы тәртіп ережелерін сақтау. Аурухана ішілік инфекциялармен күресу шаралары. Есепке алу-оперативті және есеп беру құжаттары және қызметін бағалау. Ауруханалық көмек көрсетудің нормативті қажеттілігі.

Стационарды ауыстыратын көмек көрсету

Стационарды ауыстыратын көмек көрсетуді ұйымдастыру: күндізгі стационар, үйдегі стационар, амбулаториялық хирургия орталығы. Міндеттері, құрылымы, қызметі, жұмысты ұйымдастыру, іс-шараларын бағалау.

Жедел медициналық көмек көрсету (ЖМК)

ЖМК негізгі принциптері және ұйымдастыру түрлері, жүргізу тәртібі. ЖМК ұйымдастыру, мақсаты, міндеттері, құрылымы, қызметі. Басқа медициналық ұйымдармен ЖМК ұйымдар жұмыстар арасындағы сабақтастығы. ЖМК сапасын және тиімділігін бағалау.

Ауыл тұрғындарына медициналық көмек көрсетудің ерекшеліктері

Ауыл емханасы, міндеті, құрылымы, қызметтері мен жұмысын ұйымдастыру, іс-әрекетін бағалау.

Дәрігерлік амбулатория, міндеті, құрылымы, қызметтері мен жұмысын ұйымдастыру, іс-әрекетін бағалау.

Фельдшерлік-акушерлік пункт, міндеті, құрылымы, қызметтері мен жұмысын ұйымдастыру, іс-әрекетін бағалау.

Медициналық пункт, міндеті, құрылымы, қызметтері мен жұмысын ұйымдастыру, іс-әрекетін бағалау.

Ауыл ауруханасы, міндеті, құрылымы, қызметтері мен жұмысын ұйымдастыру, іс-әрекетін бағалау.

Аудан емханасы, міндеті, құрылымы, қызметтері мен жұмысын ұйымдастыру, іс-әрекетін бағалау.

Орталық аудан ауруханасы, міндеті, құрылымы, қызметтері мен жұмысын ұйымдастыру, іс-әрекетін бағалау. Ауданаралық аурухана.

Областтық аурухана, міндеті, құрылымы, қызметтері мен жұмысын ұйымдастыру, іс-әрекетін бағалау.

Жылдам жылжымалы (транспортты) медицина

Көшпелі медициналық кешен (КМК), мақсаты, міндеттері, құрылымы, қызметі, жұмысты ұйымдастыру, жабдыкталуы. КМК штаттары, лауазымдардың міндеттері.

Медициналық ұйымдардың санитарлық авиация бөлімдері (республикалық, областтық, қалалық көпсалалы клиника, жедел медициналық көмек көрсету станциясы), міндеттері, штаттары, қызметін ұйымдастыру. Санитарлық авиацияның Республикалық координациялық орталығы.

Медициналық мамандандырылған емдеу-диагностикалық поездар, міндеттері, құрылымы, қызметі, жабдыкталуы.

Арнайы және жоғары мамандандырылған медициналық көмек көрсететін кәсіпорыны

Халыққа арнайы және жоғары мамандандырылған медициналық көмек көрсетуді ұйымдастырудың жалпы принциптері.

Жүрек-қантамырлар аурулары бар науқастарға емдеу-сақтандыру көмек көрсетуді ұйымдастыру. Қатерлі ісіктері бар науқастарға емдеу-сақтандыру көмек көрсетуді ұйымдастыру. Психиатриялық көмек көрсетуді ұйымдастыру. Наркологиялық көмек көрсетуді ұйымдастыру. Инфекциялық қызметті ұйымдастыру. Жыныстық жолмен жұғатын инфекциялары бар науқастарға емдеу-сақтандыру көмек көрсетуді ұйымдастыру. АИВ-инфекция алдын алу және емдеу қызметін ұйымдастыру. Туберкулез дерті бар науқастарға емдеу-сақтандыру көмек көрсетуді ұйымдастыру. Травматологиялық-ортопедиялық қызмет көрсетуді ұйымдастыру. Егде жастағы және кәрія азаматтарға медициналық көмек көрсетуді ұйымдастыру. Стоматологиялық көмек көрсетуді ұйымдастыру.

Емделушілер құқықтарының мемлекеттік кепілділігі. Емделушілердің міндеттері мен жауапкершілігі.

Өнеркәсіп жұмысшыларына медициналық-санитарлық көмек көрсету

Медициналық-санитарлық бөлімі, здравпунктілері, олардың құрылымы мен міндеттері. Цехтік дәрігерлік участкесі. Участкелік цех дәрігерінің негізгі қызметтері. Кәсіпорындардағы санитарлы-гигиеналық және эпидемияға қарсы жұмысы. Өндірістік травматизм және кәсіби аурулардың алдын алуы, кәсіпорындарда техника қауіпсіздігі мен еңбекті қорғау органдарымен байланысы. Медициналық-санитарлық бөлімнің әкімшілік пен кәсіпорынның қоғамдық ұйымдарымен байланысы. Бизнестің әлеуметтік жауапкершілігі. Кәсіпорынның әлеуметтік дамуы – өнеркәсіп жұмысшылары денсаулығын нығайту негіздері.

Акушериялық-гинекологиялық көмек көрсету

Перзентхана (бөлімі), мақсаты, міндеттері, құрылымы, қызметі.

Әйелдер консультациясы, құрылымы, штаттары, жұмыс түрлері мен әдістері. Әйелдер консультациясы жұмысының участкелік-территориалды принципі мен жұмысының диспансерлік әдісі. Қызмет көрсетудің негізгі контингенттері. Қызмет көрсету аймақта әйелдер қауымына профилактикалық жұмыс жүргізу: профилактикалық тексерулерді ұйымдастыру және жүргізу, әйелдер денсаулығын зерттеу және оны сауықтыруға ұсыныстар өндеу. Жүкті әйелдерге қызмет көрсетуді ұйымдастыру. Келешек бала денсаулығының антенаталды қорғау міндеттері. Жүкті әйелдерді уақытылы қадағалау, жүктіліктің барлық кезеңінде тұрақты қадағалау, жан жақты тексеру жүргізу. Босанғанға дейінгі кезеңде жүкті әйелдерді кешенді дайындығы. Гинекологиялық аурулары бар әйелдерге көмек көрсетуді ұйымдастыру. Гинекологиялық аурулары бар науқастардың диспансерлік қадағалауы.

Перзентхана стационары, оның құрылымдық ерекшеліктері. Бөлмелеріне қойылатын талаптар. Жүкті әйелдерді және гинекологиялық науқастарды қабылдауын ұйымдастыру. Жұқпамен күресу. Ана өлімі мен сәбилер өлімін болдырмау шаралары. Акушерия-гинекологиялық көмек көрсетуді жетілдіру.

Әйелдер консультациялары мен перзентхана стационарының есепке алу-оперативті және есеп беру құжаттары мен бағалауы. Әйелдер консультациялары, перзентхана стационары мен балалар емханасы қызметінің бір ізділігін қамтамасыз ету.

Перинаталды орталық, мақсаты, міндеттері, құрылымы, қызметі, жұмысын ұйымдастыру, іс-шараларын бағалау.

Репродукция және отбасын жоспарлау орталығы, мақсаты, міндеттері, құрылымы, қызметі, жұмысын ұйымдастыру.

Балаларға емдеу-сақтандыру көмек көрсету

Балалар емханасы, құрылымы, штаттары. Балаларға медициналық көмек көрсетуді ұйымдастыруда участкелік

принципі мен диспансерлік әдісі. Участкелік педиатр қызметін ұйымдастыру және мазмұны. Балалардың дамуы мен денсаулығын қадағалайтын патронажы және профилактикалық бақылауы. Балалар емханасының эпидемияға қарсы жұмысы, прививка егу кабинеті жұмысын ұйымдастыру, ҚР егу күнтізбесі. Дені сау және науқас балаларды қабылдауын ұйымдастыру, фильтр жұмысы. Мамандандырылған көмек көрсетуді қамтамасыз ету, арнайы мамандандырылған және қосымша емдеу-диагностикалық зерттеулер маманының жұмысы. Балалар емханасының мектепке дейінгі және мектеп жасындағы бөлімдері, олардың құрылымы мен міндеттері. Мектепке дейінгі білім беру мекемелеріне, мектепке қабылдануына педиатриялық бөлімде балаларды дайындау ережелері. Балалар емханасының есепке алу-оперативті және есеп беру құжаттары мен бағалауы.

Балалар ауруханасы, құрылым ерекшеліктері, штаттары. Қабылдау бөлімін ұйымдастыру ерекшеліктері. Санитарлы-эпидемияға қарсы және емдеу-сақтандыру тәртібі. Науқас балалар күтімін және тәрбие жұмысын қамтамасыз ету. Науқас балалар күтіміне анасын қатыстыру түрлері. Балалар ауруханасының есепке алу-оперативті және есеп беру құжаттары мен бағалауы.

Ауылды мекенде ана мен баланы қорғауды ұйымдастыру ерекшеліктері.

Мектепке дейінгі балалар мекемелері мен мектептер, типтері, штаттары, балалар емханасымен өзара байланысы. Алдын алу шараларын ұйымдастыру және емдеу-сауықтыру шаралары. Балалар үйі, міндеттері, жұмысын ұйымдастыру, медицина қызметкерлері қызметінің түрлері мен сипаттамасы. Мектептегі дәрігер міндеттері, оның жұмысын ұйымдастыру. Оқушылардың медициналық тексеруін және диспансеризациясын жүргізу. Мектеп дәрігерінің есепке алу-оперативті және есеп беру құжаттарын рәсімдеу, жұмыс көрсеткіштері.

Қалпына келтіретін ем және медициналық реабилитация

Реабилитациялық орталық, мамандандырылған саябақтар, профилакторий. Міндеттері, құрылымы, қызметі және жұмысын ұйымдастыру.

Паллиативті көмек көрсету және мейірбикелік күтімі

Паллиативті көмек көрсету және мейірбикелік күтімді ұйымдастыру (хоспис, мейірбике күтімі ауруханасы), міндеттері, құрылымы, қызметтері және жұмысын ұйымдастыру. Үкіметсіз ұйымдар мен қоғамның қатысуы.

Санитарлы-эпидемиологиялық қызмет көрсету

Санитарлы-эпидемиологиялық саулығы. Мемлекеттік санитарлы-эпидемиологиялық қызметтің істерінің қазіргі таңдағы бағыттары. Халықтың санитарлы-эпидемиологиялық қызмет көрсетуді ұйымдастыру. ҚР санитарлы-эпидемиологиялық қызмет құрылымы. Республикалық санитарлы-эпидемиологиялық станциясы. МСЭҚ департаменттері мен басқармалары. МСЭҚ департаментінің аудан бөлімшелері. Санитарлы-эпидемиологиялық сараптама орталығы. Мемлекеттік санитарлы-эпидемиологиялық нормалау. Санитарлы-эпидемиологиялық қызмет көрсету басқарушыларының қызметі. Санитарлы-эпидемиологиялық қызмет көрсетудің лауазымды тұлғалардың құқығы мен міндеттері. Қазақстан Республикасы шекарасын және территориясын санитарлық қорғау. Әуе транспортындағы санитарлы-эпидемиологиялық қызметі. Темір жол транспортындағы санитарлы-эпидемиологиялық қызметі. Санитарлы-эпидемиологиялық қызмет жұмысын жоспарлау. ҚР санитарлы-эпидемиологиялық жағдайы мониторингі жүйесі. Санитарлы-эпидемиологиялық қызметтің кадрлер құрамы. Санитарлы-эпидемиологиялық қызмет көрсету ұйымдарының іс-шараларын талдау.

№2 кредит сабақтарының тақырыптық жоспарының үлгісі

Дәрістердің тақырыптық жоспарының үлгісі

№	тақырыптары
1	Қоғамдық денсаулық саласының құқықтық негіздері.
2	Қала тұрғындарына медициналық көмек көрсетуді ұйымдастыру.
3	Ауыл тұрғындарына емдеу-сақтандыру көмек көрсетуді ұйымдастыру.
4	Ана мен баланы қорғау.
5	Санитарлық-эпидемиологиялық қызметті ұйымдастыру.
Жалпы сағаты: 5	

Практикалық сабақтардың тақырыптық жоспарының үлгісі

№	Тақырыптары
1	Қоғамдық денсаулық саласының құқықтық негіздері.
2	Принципы, виды и формы медицинской помощи населению.
3	Қала тұрғындарына медициналық көмек көрсетуді ұйымдастыру.
4	Ауыл тұрғындарына медициналық көмек көрсетуді ұйымдастыру.
5	Акушерлік-гинекологиялық көмек көрсетуді ұйымдастыру.
6	Балаларға емдеу-сақтандыру көмек көрсетуді ұйымдастыру.
7	Кейбір мамандырылған көмек көрсету түрлерін ұйымдастыру.
8	Денсаулық сақтау кәсіпорындар қызметін талдау.
9	Дәрігерлік-еңбектік сараптаманы ұйымдастыру.
10	Санитарлық-эпидемиологиялық қызметті ұйымдастыру.
Жалпы сағаты: 10	

Оқытушының жетекшілігімен студенттердің өзіндік жұмысының (ОСӨЖ) тақырыптық жоспарының үлгісі

№	Тақырыптары
1.	Ақысыз медициналық көмек көрсетудің кепілдемелі көлемі.
2.	Денсаулық сақтау кәсіпорындар желісінің нормативі.
3.	Жедел мобилді медицина.
4	Қалпына келтіру емі және медициналық реабилитация.
5.	АИВ/ЖИТС, наркоманияға қарсы түру.
6.	Санитарлық-эпидемиологиялық благополучие.
7.	Мемлекеттік санитарлы-эпидемиологиялық бақылау.
	Аралық бақылау
Жалпы сағаты: 15	

Студенттердің өзіндік жұмысы (СӨЖ) тақырыптарының үлгісі

№	Тақырыптары
1.	Алматы декларациясы.
2.	Халықтың диспансеризациясы.
3.	Өнеркәсіп жұмысшыларына көрсететін медициналық-санитарлық көмек.
4.	Денсаулық сақтау кәсіпорындарын бағалау индикаторлары.
5.	Паллиативті көмек көрсету және мейірбике күтімі.
6.	Әлеуметтік және медициналық сақтандыру.
7.	Санитарлы-эпидемиологиялық сараптама.
8.	ҚР санитарлы-эпидемиологиялық жағдайларына мониторинг жүйесін жүргізу.
Жалпы сағаты: 15	

№3 кредит

Міндетті әлеуметтік сақтандыру

Түрлері, негізгі принциптері. Әлеуметтік жал-ақы алу құқығы. Міндетті әлеуметтік сақтандыруға ұсынылған азаматтар. Міндетті әлеуметтік сақтандыру жүйесі субъектілерінің құқығы және міндеттері. Әлеуметтік төлемдер. Әлеуметтік төлемдер тағайындау және олардың мөлшері. Әлеуметтік сақтандырудың мемлекеттік фонды, іс-әрекеті, құқықтары мен міндеттері.

Дәрігерлік-еңбектік сараптама

Уақытша еңбекке жарамдылығына сараптама жүргізу. Уақытша еңбекке жарамдылық түрлері. Еңбекке жарамсыздығы туралы парақ – медициналық, юрисдиция және қаржы саласының құжаты ретінде қарастыру. Әртүрлі уақытша еңбекке жарамсыздығында еңбекке жарамсыздығы туралы паракты толтыру және ұсыну ережелері. Еңбекке жарамсыздығы туралы паракты беруін қадағалау. Дәрігерлік-еңбектік сараптама бойынша емдеу дәрігері, бөлім меңгерушісі, бас дәрігері және олардың орынбасарларының құқықтары мен міндеттері. Уақытша еңбекке жарамсыздықта жұмысқа тұрғызуына берілетін ұсыныстар. Мүгедектіліктің алдын алу.

Тұрақты еңбекке жарамсыздықты сараптама жүргізу. Мүгедектіліктің себептері. Мүгедектілік топтары және оларды анықтау принциптері. Мүгедектілікті анықтайтын медициналық-әлеуметтік сараптама комиссиялары, құрылымы, қызметі және жұмыс әдістері. Еңбекке жарамдылығын қалпына келтіру және тиімді жұмысқа орналасу үшін медициналық-әлеуметтік көмек көрсету. Мүгедектердің еңбекке жарамдылығын қалпына келтіру және әлеуметтік қорғауына арналған мемлекеттік және қоғамдық ұйымдар желісі.

Денсаулық сақтау саласын жоспарлау

Денсаулық сақтау саласын жоспарлаудың негізгі принциптері, оларды дәйектеу және қолдану. Денсаулық сақтау саласын жоспарлаудың негізгі әдістері: аналитикалық, салыстырмалы, балансты, нормативті, эксперимент, экономикалық-математикалық және т.б.. Денсаулық сақтау саласының стратегиялық және

оперативті жоспарлауы. Денсаулық сақтау саласын жоспарлаудың негізгі кезеңдері: базисті (нақты мәліметтерді талдау), халықтың барлық медициналық қызмет көрсетуіне қанағаттану деңгейін бағалау. Денсаулық сақтау саласының барлық көрсеткіштері мен тараулары бойынша жоспар құрастыру, жоспардың орындалуын және өзгертулер енгізуін қадағалау.

Денсаулық сақтау саласын қаржыландыру

Денсаулық сақтау саласын қаржыландыру көздері мен ұйымдастыруы. Денсаулық сақтау саласына жұмсалынатын негізгі қаржы критерийлері мен бюджеті туралы анықтамалар. Бюджеттің жіктелуі. Денсаулық сақтау саласы бюджетін қарастыру әдістемелері. Бюджетті құрайтын кезеңдер. Аурухана сметасын жасау әдістемесі. Бюджеттік пән, қаржы-бюджетті пәнге қойылатын негізгі талаптар. Ұйымның бухгалтерлік есебі мен балансы. Медицина ұйымдары қаржы істерін талдау. Салық пен салық салу. Санитарлы-эпидемиологиялық қызметін қаржылау көздері.

Денсаулық сақтау саласы экономикасы

Денсаулық сақтау саласы экономикасы, анықтамасы, міндеттері, негізгі тараулары мен әдістері. Денсаулық сақтау саласының әлеуметтік, медициналық және экономикалық тиімділігі туралы түсініктер. Денсаулық сақтау саласының экономика дамуына әсері, басқа салалармен байланысы. Денсаулық сақтау саласы экономикасының негізгі бағыттары: экономикалық тиімділігі мен экономикалық үнемділігі. Денсаулық сақтау саласының экономикалық тиімділігін бағалау (халықтың дертіне, өлім-жітіміне байланысты экономикалық зарары, жөндеген экономикалық зарар, экономикалық тиімділігі критерийлері). Денсаулық сақтау ұйымдары істерінің экономикалық талдауы. Медициналық көмек көрсету құны. Клиникалық қаражатты топтар негізінде шығындарды есептеу. Медициналық қызмет көрсету тарифтері мен тарификаторы. Медициналық қызмет көрсетуі мен тауарларының ақылы құны. Денсаулық сақтау саласында қолданылатын ақылар түрі, механизмдері. Нарықтық ақы

құру. Денсаулық сақтау саласы қызметінің пайдасын және рентабельділігін есептеу және жоспарлау.

Денсаулық сақтау саласының менеджменті

Денсаулық сақтау саласы қызметі және іс-әрекеттер түрі ретінде менеджментті қарастыру. Денсаулық сақтау саласы менеджментінің қызметі: жоспарлау, ұйымдастыру, мотивациясы, бақылауы. Шешім қабылдау мақсатын құрастыру. Медициналық кәсіпорындарда оның мотивациясы және әсер ететін факторлары. Бақылауды денсаулық сақтау саласы менеджментінің қызметі ретінде қарастыру және оның кезеңдері. Бақылаудың мінез-құлықты аспектілері. Денсаулық сақтау саласының мемлекеттік және мемлекеттік емес ұйымдарын тиімді қадағалау сипаттамасы.

Басқарушының рөлі және басқару істердің маңызы. Кәсіпорын басқарушының басқару қызметтері, олардың практикада іске асып орындалуы. Шешім қабылдау, табиғаты. Шешім қабылдаудың үлгілері мен әдістері. Денсаулық сақтау ұйымдарының тиімді іс-әрекеттерін қамтамасыз ету.

Еңбек ресурстарын басқару. Қызметкерлер еңбегінің нәтижесін бағалау, тиімді бағасы. Келешек басқару кадрлерін дайырау және оның мотивациясы. Медициналық кәсіпорындар коллективі еңбегінің сапасын жоғарлату.

Денсаулық сақтау саласындағы маркетинг

Медициналық қызмет көрсету нарығы. Медициналық қызмет көрсету түрлерінің сипаттамасы. Медициналық ұйымдар маркетингінің концепциясы: сыртқы ортаның, ішкі ортаның маркетингі, қызметтерді жарнамалау, жаңа қызмет түрлерін өндеу, олардың сапасын жоғарлату. Медициналық қызмет көрсету көптігі және олардың сапасы. Нарықтық зерттеулері мен өнделулері. Медициналық қызмет көрсетуді алға шығару және жарнамалау.

Денсаулық сақтау саласындағы кәсіпкершілік

Денсаулық сақтау саласының реструктуризациясы. Кәсіпкершілік істердің түсініктемесі. Кәсіпкершілік істерді заңнамамен реттелуі. Жекешелендіру тәртібі, талаптары,

түрлері. Денсаулық сақтау саласында жекешелендіру түрлері мен нысаналары. Аренда. Лизинг. Акционерлік қоғам. Шаруашылық жүргізу құқығы. Кәсіпкершілік істерді жоспарлау. Бизнес-жоспары. Шаруашылық істерді тіркеуін ұйымдастыру. Денсаулық сақтау ұйымында кәсіпкершілік істерге салық салынуы және қаржылық бақылауы.

Денсаулық сақтау ұйымдарында ақылы көмек қызмет көрсету ережелері мен талаптары

Ақылы қызмет көрсету түрлері мен тәртібі. Ақылы медициналық қызмет көрсету ақысы преискуранты. Медициналық көмек көрсетуіне арналған келісім шарттары: пәні, ақылы қызмет көрсету талаптары, ақылы қызмет көрсетудің өзара есептесу үрдісі, екі жақтың міндеттері, құқықтары және жауапкершілігі. Ақылы қызмет көрсетудің кіріс және шығысын үлестіру.

Денсаулық сақтау саласы сапасын бақылау

Медициналық көмек көрсету сапасы түсініктемесі (МКС). Денсаулық сақтау саласындағы стандарттар, түрлері. Денсаулық сақтау саласындағы стандартизация, негізгі принциптері мен бағыттары. МКС компоненттері: құрылымдық сапа, технология сапасы, қорытындының сапасы. МКС сипаттамасы. МКС субъектілері. Медициналық және фармацевтикалық қызметті бақылау комитеті, мақсаты, міндеттері, құрылымы, қызметтері, іс-әрекеттерінің құқықтық және ұйымдастыру негіздері. МКС қамтамасыз ету жүйесі: қатысушылары, құралдары, механизмдері. МКС қамтамасыз ететін іс-әрекеттер түрлері. МКС сараптама жүргізу тәртібі. МКС ведомствалық емес бақылауы.

Денсаулық сақтау саласындағы лицензия беру және аккредитация жүргізу

Медициналық ұйымдардың және жеке тұлғалардың лицензия алуы мен аккредитация өтудің тәртібі. Қолданыстағы кәсіби стандарттарға сәйкестілігін анықтау. Өтініш берудің құқығы мен міндеттері. Шиеліністерді шешу тәртібі және екі жақтың жауапкершілігі. Медициналық көмек көрсету құқығына лицензия алудың құжаттары.

Халыаралық денсаулық сақтау

Бүкілодақтық денсаулық сақтау ұйымы (БДСҰ), құрылымы, іс-әрекеттерінің негізгі бағыттары. Қазақстан республикасы – БДСҰ мүшесі: халықаралық денсаулық сақтаудың әртүрлі мәселелерін шешуге қатысуы. Медициналық білім беру, ғылымы, денсаулық сақтау саласы бойынша халықаралық бірлестіктер.

Шет елдердегі денсаулық сақтау жүйесі: негізгі принциптері, ұйымдастыруы, ерекшеліктері, салыстырмалы талдау.

Медициналық кадрлер

Медициналық және фармацевтикалық мамандықтардың номенклатурасы. Денсаулық сақтау ұйымының штаттық нормативтері мен типтік штаттары. Дәрігерлердің, орта медицина қызметкерлері мен фармацевтілердің дайындық, қосымша дайындығы, біліктілігін арттыру және жетілдіру жүйесі. Қазақстандағы жоғары және орташа медициналық білім беру ұйымдары. Медициналық кадрлер дайыраудың негізгі бағыттары. Жоғары медициналық білім берудің негізгі принциптері. Денсаулық сақтау саласы қызметкерлерінің аттестациясы. Қазақстан Республикасы дәрігерлері анты. Медициналық және фармацевтикалық қызметкерлердің ар-намыс Кодексі. Дәрігерлердің қызметін ұйымдастыру жал ақысы жүйесі.

Денсаулық сақтау саласының ақпараттық технологиялары

Денсаулық сақтау саласын басқарудың автоматтандыру жүйесі (БАЖ). Денсаулық сақтау саласы БАЖ негізгі принциптері. БАЖ ақпараттармен қамтамасыз ету. Басқарушының ақпараттардың автоматтандыру жүйесі. Автоматтандырылған жұмыс орындары. Телемедицина. Денсаулық сақтау саласының бірігей ақпараттандыру жүйесі.

Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау жүйесін модернизациялау

Қазақстан Республикасының бірігей ұлттық денсаулық сақтау жүйесі (БҰДСЖ): мақсаты, міндеттері,

орындау бағыты мен механизмдері. БҰДСЖ негізгі принциптері: емделушінің дәрігерді және медициналық ұйымды өз еркімен таңдау, бәсекелестік ортаны қалыптастыру, медициналық қызмет көрсетудің барлығына ашықтығы.

2011-2015 жылдарға Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау саласы дамуының «Саламатты Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы: мақсаты, міндеттері, мақсаттық индикаторлары, орындау бағыттары мен механизмдері, нәтижесі.

№3 кредит сабақтарының тақырыптық жоспарының үлгісі

Дәрістердің тақырыптық жоспарының үлгісі

№	Тақырыптары
1.	Денсаулық сақтау саласының экономикасы.
2.	Денсаулық сақтау саласын жоспарлау.
3.	Денсаулық сақтау саласын қаржыландыру.
4.	Денсаулық сақтау саласы менеджменті.
5.	Қазақстанда денсаулық сақтау саласының модернизациясы.
Жалпы сағаты: 5	

Практикалық сабақтардың тақырыптық жоспарының үлгісі

№	Тақырыптары
1	Денсаулық сақтау саласының экономикасы.
2	Денсаулық сақтау саласын жоспарлау.
3	Денсаулық сақтау саласын қаржыландыру.
4	Денсаулық сақтау саласы менеджменті.
5	Денсаулық сақтау саласындағы маркетинг.
6	Денсаулық сақтау саласы сапасын бақылау.
7	Денсаулық сақтау саласын стандарттау. Медициналық қызмет көрсетуді лицензиялау және аккредитация жүргізу.
8	Денсаулық сақтау саласындағы жеке кәсіпкершілік.
9	Емделушінің құқығы. Медицина қызметкерлердің құқығы мен міндеттері.
10	Қазақстанда денсаулық сақтау саласының модернизациясы.
Жалпы сағаты: 10	

Оқытушының жетекшілігімен студенттердің өзіндік жұмысының (ОСӨЖ) тақырыптық жоспарының үлгісі

№	Тақырыптары
1.	Денсаулық сақтау саласына экономикалық талдау жүргізу.
2.	Денсаулық сақтау саласының стратегиялық жоспарлануы.
3.	Шешім қабылдау үлгілері мен әдістері.
4.	Медициналық қызмет көрсету нарығы.
5.	Бүкілодақтық денсаулық сақтау ұйымы (БДСҰ).
6.	Денсаулық сақтау саласының бірігей ақпараттандыру жүйесі.
7.	Денсаулық сақтау саласының бірігей ұлттық жүйесі.
	Аралық бақылау
Жалпы сағаты: 15	

Студенттердің өзіндік жұмысы (СӨЖ) тақырыптарының үлгісі

№	Тақырыптары
1.	Амбулаториялық-емханалық және ауруханалық көмек көрсетудің құны.
2.	Бизнес-жоспарлау.
3.	Медициналық қызмет көрсету сипаттамасы.
4.	Медициналық көмек көрсету сапасының ведомствалық және ведомствалық емес бақылауы.
5.	Медицина қызметкерлері еңбектерін ұйымдастыру және төлем ақы жүйесі.
6.	Телемедицина.
7.	Шет елдердегі денсаулық сақтау жүйесі.
8.	2011-2015 жылдарға «Саламатты Қазақстан» Қазақстан Республикасы денсаулық сақтау саласын дамытудың мемлекеттік бағдарламасы.
Жалпы сағаты: 15	

Ескерту:

* - ЖОО пәннің мазмұнын 20%-ға дейін өзгерте алады.

* - ЖОО дәріс, практикалық сабақ, ОСӨЖ, СӨЖ тақырыптарының 40% -ын өзгерте алады.

4 ОҚУ ЖӘНЕ ОҚЫТУ ӘДІСТЕРІ

- **Дәрістер:** шолу және мәселелік
- **Практикалық сабақтар:** ауызша сұхбаттасу, дискуссиялар, ситуациялық есептерді шешу, ЕСМ маркетингтік зерттеулер жүргізу, мини-кейстер, тақырыптық ойындар жүргізу.
- **Оқытушының жетекшілігімен студенттердің өзіндік жұмысы (ОСӨЖ):** тақырыптар бойынша кеңес алу, презентациялар, рефераттар дайындау, қорғау, ситуациялық есептерді шешу, тест тапсырмаларын орындау, интерактивті оқулық бағдарламалармен жұмыс, ЕСМ жүргізілген маркетинг жоспарын құрастыру, аралық бақылау.
- **Студенттің өзіндік жұмысы:** оқу-әдістемелік әдебиеттермен, ғаламторда жұмыс, мини-кейстер, ситуациялық есептер дайындау және қорғау, іскерлік ойындар жүргізу.

5 СТУДЕНТТІҢ БІЛІМІН БАҒАЛАУ

- **Ағымдық бақылау:** тестілеу (коллоквиум), жазбаша (ауызша) сұрау, ситуациялық тапсырмаларды орындау, шағын топтағы жұмысты жеке немесе топпен бағалау, ситуациялық есептерді шешу, рефераттар, мини-кейстер, іскерлік ойындар жүргізу.
- **Аралық бақылау:** коллоквиум.
- **Қорытынды бақылау:** емтихан (ауызша/жазбаша, тестілеу және практикалық дағдыларды бағалау).

6 ҚҰРАЛ–ЖАБДЫҚТАР

- **Құралдар:** дыбысты күшейтетін аппаратурасы бар дәріс оқитын бөлме, биіктігін реттейтін экран, мультимедиялық қондырғы, видеоаппаратуралар мен видеофильмдер, компьютерлер мен ноутбуктар, оқытатын компьютерлік бағдарламалар.
- **Жабдықтар:** тақырыбына байланысты үлестірілетін материалдар, медициналық мақалалардың көшірмесі, дәлелді медицинадан ақпараттық жиынтықтар, электрондық негізгі базалар.

7 ҰСЫНЫЛАТЫН ӘДЕБИЕТТЕРДІҢ ТІЗІМІ*

Орыс тіліндегі

негізгі:

1. Лисицын Ю.П. Общественное здоровье и здравоохранение. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2007. – 512 с.
2. Общественное здоровье и здравоохранение /Под ред. В.А. Миняева, Н.И. Вишнякова. – М.: МЕДпресс-информ, 2003. – 528 с.
3. Юрьев В.К., Куценко Г.И. Общественное здоровье и здравоохранение. - С.-Петербург, 2000.- 914 с.

қосымша:

1. Аканов А.А. Политика охраны здоровья населения в Казахстане: Опыт разработки, реализации национальных программ здравоохранения и перспективы на 2010-2015 годы. – Астана, 2005. – 243 с.
2. Аканов А.А., Куракбаев К.К., Чен А.Н., Ахметов У.И. Организация здравоохранения Казахстана. – Астана-Алматы, 2006. – 231 с.
3. Аканов А.А., Девятко В.Н., Кульжанов М.К. Общественное здравоохранение в Казахстане: концепция, проблемы и перспективы. – Алматы, 2001.– 100 с.
4. Медик В.А. Заболеваемость населения: история, современное состояние и методология изучения. – М.: Медицина, 2003. – 512 с.
5. Медик В.А. Руководство по статистике здоровья и здравоохранения. – М.: Медицина, 2006. – 528 с.
6. Медик В.А., Юрьев В.К. Курс лекций по общественному здоровью и здравоохранению. – В 3-х частях. – М.: Медицина, 2003.
7. Муминов Т.А., Камалиев М.А. Анализ здравоохранения с позиций социального маркетинга. – Алматы, 2003. – 170 с.
8. Тульчинский Т.Х., Вараваикова Е.А. Новое общественное здравоохранение: Введение в современную науку. – Иерусалим, 1999. – 1049 с.

9. Шарманов Т.Ш. Мировое здравоохранение до и после великой Алма-Атинской конференции. – Алматы-Вашингтон-Женева, 2003. – 143 с.
10. Экономика здравоохранения: Курс лекций /Айдаралиев А. и др. – Бишкек-Алматы, 2001.- 272 с.

Қазақ тіліндегі

1. Биғалиева Р., Исмаилов Ш. Әлеуметтік медицина және денсаулық сақтауды басқару. – Алматы, 2001. – 371 б.
2. Бөлешов М.Ә. Медициналық статистика : Оқулық / М. Ә. Бөлешов. - [б. м.]: Эверо, 2010. - 144 б.
3. Нысанбаев С.Н. Маркетинг негіздері: оқулық / С. Н. Нысанбаев, Г. А. Садыханова. - Алматы: Эверо, 2010. - 168 б.

Ескерту: * - әдебиеттердің тізімі жыл сайын жаңартылуы мүмкін.

АВТОРЛАРЫ

1. Камалиев М.А. – С.Д. Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медицина университетінің қоғамдық денсаулық сақтау кафедрасының меңгерушісі, м.ғ.д. профессор.
2. Байдүйсенова Ә.Ө. – Медициналық білімі мен ғылымының инновациялық технологиялар республикалық орталығының әдіскері, доцент.
3. Койков В.В. – Денсаулық сақтауды дамыту Республикалық орталықтың білім және ғылым Департаментінің директоры.

ТИПОВАЯ УЧЕБНАЯ ПРОГРАММА

БАКАЛАВРИАТ

**ОБЩЕСТВЕННОЕ ЗДОРОВЬЕ
И ЗДРАВООХРАНЕНИЕ**

**По специальности:
5В110400 – «Медико-профилактическое дело»**

Объем часов – 135 (3 кредита)

**Министерство здравоохранения
Республики Казахстан**

Астана 2011

- 1 РАЗРАБОТАНА И ВНЕСЕНА** «Республиканский центр инновационных технологий медицинского образования и науки», Казахским национальным медицинским университетом им. С.Д. Асфендиярова, АО «Медицинский университет Астана», Карагандинским государственным медицинским университетом, Западно-Казахстанским государственным медицинским университетом им. М.Оспанова, Государственным медицинским университетом г. Семей, Южно-Казахстанской государственной фармацевтической академией.
- 2 ВВЕДЕНА впервые**
- 3 Типовая учебная программа** разработана в соответствии с государственным общеобязательным стандартом образования Республики Казахстан 2009 г. по специальности 5В110400 - «Медико-профилактическое дело»
- 4 Типовая учебная программа** утверждена и рекомендована к изданию приказом министра Здравоохранения РК №734 от 26 октября 2011 г.

СОДЕРЖАНИЕ

1. Пояснительная записка.....	44
2. Распределение часов дисциплины.....	48
3. Содержание дисциплины и примерные тематические планы лекций, практических занятий, СРСП, СРС	49
4. Методы обучения и преподавания.....	75
5. Оценка знаний.....	75
6. Оборудование и оснащение.....	76
7. Список рекомендуемой литературы.....	77

Настоящая типовая учебная программа не может быть тиражирована и распространена без разрешения Министерства здравоохранения Республики Казахстан.

1 ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА

Введение

Историческим событием XX века стало признание социальной обусловленности здоровья, что закреплено в Уставе Всемирной организации здравоохранения: «Здоровье – это состояние полного физического, психического и социального благополучия, а не только отсутствие болезней или физических дефектов».

С этих позиций, общественное здоровье – это комплексная характеристика физического, психического и социального благополучия населения, отражающая усилия общества по ведению гражданами здорового образа жизни, профилактике заболеваний и травм, а также предотвращению влияния неблагоприятных факторов среды обитания.

Общественное здравоохранение – интегральная теоретико-прикладная наука, которая изучает закономерности влияния социальных и экономических факторов на здоровье населения и обосновывает систему государственных, общественных и медицинских мероприятий по охране здоровья граждан.

Все врачи в равной мере, помимо высокого уровня клинической подготовки, должны ясно видеть государственные цели и задачи общественного здравоохранения, поскольку являются носителями всего внешнего и внутреннего эффекта отрасли.

Следовательно, необходимо целостное и системное понимание стратегии и тактики развития системы здравоохранения в контексте устойчивого развития казахстанского общества с позиций максимизации инвестиций в человеческий капитал, а также эффективного использования имеющихся ресурсов с целью достижения высокого уровня здоровья нации.

Цель дисциплины: сформировать базовое профессиональное представление об основных закономерностях развития общественного здоровья и функционирования системы здравоохранения.

Задачи дисциплины:

- научить методологии оценки и управления общественным здоровьем и здравоохранением;
- обучить системному подходу к анализу общественного здоровья и здравоохранения;
- сформировать готовность к решению проблем общественного здоровья и здравоохранения.

Конечные результаты обучения (компетенции)

Студент должен:	компетенции
знать	теоретические и методические основы статистики здоровья: основы демографической статистики, статистики заболеваемости, инвалидности и физического развития;
	современное состояние здоровья населения Казахстана, включая уровни и структуру смертности и заболеваемости населения;
	основы законодательства Республики Казахстан в области охраны здоровья населения и функционирования системы здравоохранения;
	основы организации первичной медико-санитарной, квалифицированной, специализированной и высокоспециализированной медицинской помощи;
	основы организации санитарно-гигиенической и противоэпидемической помощи населению;
	основы гигиенического воспитания населения и формирования здорового образа жизни, принципы, методы и средства санитарно-просветительной работы;
	основы социального страхования граждан, виды социальных гарантий, принципы врачебной экспертизы временной и стойкой нетрудоспособности;
	основы экономики и экономических отношений в здравоохранении;
	основы менеджмента в здравоохранении, роль менеджера в обеспечении функционирования медицинской организации;
	основы предпринимательской деятельности в области здравоохранения, бизнес и маркетинг в этой системе;
	принципы управления качеством медицинской помощи:

	контроль, анализ и оценку качества в здравоохранении;
	систему учета и отчетности в органах и организациях здравоохранения;
	действующие информационные системы учета состояния здоровья населения.
уметь:	рассчитывать и оценивать показатели состояния здоровья населения в связи с социально-экономическими условиями;
	выявлять основные причинно-следственные связи, оценить направление и степень воздействия факторов на здоровье населения;
	применять медико-статистические методы изучения здоровья населения;
	разрабатывать предложения для устранения влияния неблагоприятных факторов и укрепления здоровья населения;
	осуществлять организационно-методическую работу в медицинской организации, составлять отчеты и обзоры деятельности организаций и их работников;
	рассчитать экономическую эффективность и ущерб от заболеваемости, смертности населения, себестоимость и общую стоимость медицинских услуг;
	анализировать и оценивать деятельность лечебно-профилактической и санитарно-противоэпидемической организаций здравоохранения;
	контролировать качество медицинской помощи;
	вести санитарно-просветительную работу среди населения, содействовать формированию здорового образа жизни;
	владеть компьютерными технологиями в анализе и оценке состояния здоровья и деятельности органов и организаций здравоохранения;
	использовать учебную, научную, нормативную и справочную литературу для решения профессиональных задач.
владеть навыками:	сбора и расчета основных показателей здоровья населения на индивидуальном, групповом, региональном и популяционном уровнях по демографическим данным заболеваемости, инвалидности, физического развития;
	анализа и оценки здоровья населения, необходимой для планирования работы медицинских организаций и обоснования различных целевых программ по охране общественного здоровья;
	планирования и организации санитарно-просветительной

	работы, гигиенического воспитания населения, активной пропаганды здорового образа жизни;
	правовой регламентации деятельности по сохранению, укреплению и восстановлению здоровья населения;
	анализа и оценки деятельности амбулаторно-поликлинических, больничных и др. медицинских организаций, органов и организаций санитарно-эпидемиологической службы;
	оценки качества оказания медицинской помощи с использованием прогрессивных стандартов;
	экспертизы трудоспособности и социальной поддержки;
	расчета экономической, медицинской и социальной эффективности здравоохранения, включая профилактических мероприятий и программ;
	экономического анализа, маркетинга и менеджмента в рыночных условиях;
	инновационного развития отечественного здравоохранения;
	владения компьютерными и информационными технологиями.

Пререквизиты и постреквизиты дисциплины

Пререквизиты: информатика, экология и устойчивое развитие, политология, социология, основы права, основы экономической теории, история медицины, коммуникативные навыки, биостатистика, общая гигиена.

Постреквизиты: эпидемиология с основами дезинфекционного дела, коммунальная гигиена, гигиена питания, гигиена детей и подростков.

2 РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ЧАСОВ ДИСЦИПЛИНЫ

Общее количество часов	Аудиторные часы			СРС
	Лекции	Практические занятия	СРСП	
Кредит № 1 – 45	5	10	15	15
Кредит № 2 – 45	5	10	15	15
Кредит № 3 – 45	5	10	15	15

3 СОДЕРЖАНИЕ ДИСЦИПЛИНЫ* И ПРИМЕРНЫЕ ТЕМАТИЧЕСКИЕ ПЛАНЫ ЗАНЯТИЙ**

Кредит № 1

Теоретические основы общественного здоровья и здравоохранения как научной и учебной дисциплины

Определение дисциплины, ее место и роль в системе знаний и практики, история формирования, основные разделы и методы.

Общественное здоровье: определение, предмет, объект исследования. Здоровье как социальная ценность и основа демографического, экономического, трудового, социального, культурного, оборонного потенциала страны. Здоровье как жизненная ценность и личная собственность гражданина. Здоровье и конкурентноспособность.

Социально-биологический подход к общественному здоровью: здоровье населения – социальное явление, имеющее биологическую основу. Социальная, экологическая и биологическая детерминация здоровья. Социальные факторы здоровья: социально-демографические, социально-экономические, медико-социальные.

Качество жизни, связанное со здоровьем. Методология и задачи изучения качества жизни. Медико-социальные нормативы и потребности. Система показателей. Медико-социологические исследования качества жизни и здоровья.

Уровни здоровья: здоровье человека как индивида (личное здоровье), групповое здоровье (социальной, профессиональной, демографической групп), здоровье населения, общественное здоровье. Индивидуальное здоровье. Понятие о норме и патологии. Группы здоровья: здоровые, практически здоровые, больные хроническими заболеваниями. Здоровье социальных групп населения: семьи, женщин, детей и подростков, старшего поколения.

Общетеоретические концепции медицины и здравоохранения

Основные понятия о классических и новейших теориях и концепциях в медицине и здравоохранении. История возникновения и распространение. Классификация теорий медицины и здравоохранения (по Ю.П. Лисицину). Теории обусловленности здоровья: факторов риска, образа жизни, «порочного круга нищеты и болезней», «болезней цивилизации» и социальной дезадаптации. Натуралистические медико-биологические теории: социобиология, этологизм, социальная экология, теория стресса и общего адаптационного синдрома Селье, фрейдизм, неофрейдизм, психоаналитическая психосоматика, неогиппократизм, биотипология. Теории функциональной патологии и медицины: клеточная патология, нервизм, кортиковаскулярная патология. Натуралистические теории народонаселения и здравоохранения: мальтузианство, неомальтузианство, «оптимума населения», расизм. Синтетические, универсальные теории: теория конвергенции в здравоохранении.

Этические проблемы современной медицины, непосредственно связанные с общественным здоровьем: генная инженерия, клонирование, криогенизация, трансплантация и имплантация органов, эвтаназия, селекция, экспериментирование на людях, омолаживание, изменение половой принадлежности и др.

Методология изучения общественного здоровья

Медико-социальное исследование, этапы. Программа (цель и задачи) и план (единица и объект наблюдения, охват, методы отбора единиц наблюдения и сбора информации). Возрастно-половые и социальные группы (женщины, дети и подростки, старшее поколение) как объект статистического исследования.

Методы изучения состояния здоровья населения: статистические, социологические, анализ медицинской документации и др. Комплексные исследования здоровья возрастно-половых и социальных групп населения (женщин, детей и подростков, старшего поколения). Количественная и качественная оценки здоровья населения. Оценка влияния

социальных и экономических факторов на различные показатели здоровья населения. Мониторинг состояния здоровья населения. Индикаторы здоровья населения.

Медико-социальные аспекты демографии

Предмет и содержание демографии. Население как объект демографической статистики. Значение демографических данных для характеристики здоровья населения и в практике здравоохранения.

Статика населения: численность, плотность расселения, состав по признакам (полу, возрасту и др.). Методика изучения статистики населения. Переписи населения, методика организации и проведения. Типы возрастной структуры населения: прогрессивный, стационарный регрессивный. Численность и состав населения Казахстана.

Динамика населения: механическое и естественное движение населения. Миграция, виды: эмиграция, иммиграция, урбанизация, вынужденные переселенцы, беженцы. Основные причины и последствия миграции. Методика изучения механического движения населения.

Рождаемость, определение, методика расчета. Факторы, влияющие на рождаемость (общие и частные). Тенденции рождаемости во взаимосвязи с социально-экономическими и др. факторами. Специальные показатели рождаемости: фертильность (плодовитость) и инфертильность, брачная и внебрачная рождаемость и др. Смертность населения: общая и повозрастная, уровни, структура и тенденции. Естественный прирост населения, виды. Понятие депопуляции (демографического перекреста). Система учета и регистрации случаев рождения и смерти. Учетные документы, удостоверяющие факты рождения и смерти. Роль медицинских работников в регистрации рождаемости и смертности. Анализ естественного движения населения. Особенности естественного движения в странах мира, Казахстане, по регионам.

Младенческая смертность. Понятия: живорожденный, мертворожденный, плод. Методика расчета и анализа младенческой смертности. Основные причины младенческой смертности в Республике Казахстан: состояния, возникающие в перинатальном периоде, врожденные пороки развития, болезни органов дыхания.

Средняя продолжительность предстоящей жизни, определение, принципы и методика их вычисления. Понятие о таблицах смертности (дожития). Показатели средней продолжительности предстоящей жизни в Казахстане и других странах. Старение населения, последствия. Доля пожилых людей в Казахстане и других странах. Социально-экономические, медицинские и психологические аспекты жизни пожилых людей. Здоровое долголетие.

Демографическая политика в Казахстане и других странах.

Репродуктивное здоровье

Репродуктивное здоровье, определение. Репродуктивные права граждан и гарантии их осуществления. Стратегия гендерного равенства в Республике Казахстан на 2006-2016 годы.

Планирование семьи. Регуляция плодovitости, определение, методы. Аборт как медико-социальная проблема. Распространенность аборта. Влияние социальных факторов на частоту абортов. Влияние аборта на здоровье женщины. Основные мероприятия по борьбе с абортами. Значение мер контрацепции в борьбе с абортами, профилактике их отрицательных последствий для здоровья женщин детородного возраста.

Материнская смертность как интегрирующий показатель здоровья женщин репродуктивного возраста. Материнская смертность, связанная непосредственно и косвенно с акушерскими причинами. Главные причины всех материнских потерь в Казахстане: экстрагенитальные заболевания, акушерские кровотечения, гестозы, аборты. Индекс здоровья женщин.

Охрана репродуктивного здоровья: программы «Безопасное материнство», «Охрана репродуктивного здоровья мужчин», «Здоровая семья», «Профилактика онкопатологии у женщин», «Безопасный аборт» и др.

Заболеваемость населения и методы ее изучения

Значение статистики заболеваемости для комплексной оценки состояния здоровья населения. Понятие об общей и первичной заболеваемости. Международная статистическая классификация болезней и проблем, связанных со здоровьем

(МКБ, 10-й пересмотр ВОЗ), принципы построения. Источники и методы изучения заболеваемости населения. Изучение заболеваемости по данным обращаемости, о причинах смерти, медицинских осмотров. Учет (регистрация) заболеваний. Индивидуальный и сводный учет заболеваемости.

Медико-социальные аспекты приоритетных классов заболеваний. Понятие о социально значимых заболеваниях и заболеваниях, представляющих опасность для окружающих. Специальный учет отдельных видов заболеваемости (инфекционная заболеваемость, заболеваемость важнейшими неэпидемическими болезнями, госпитализированная заболеваемость, заболеваемость с временной утратой трудоспособности). Основные показатели и экономическое значение заболеваемости с временной утратой трудоспособности. Полицевой учет и изучение заболеваемости с временной утратой трудоспособности. Правила регистрации, расследования профессиональных заболеваний и отравлений, учета и отчетности по ним

Выборочные и сплошные методы изучения заболеваемости. Задачи врачей в изучении причин и структуры заболеваемости. Основные данные о заболеваемости населения Казахстана. Автоматизированные регистры слежения за туберкулезом, диабетом, онкологическими заболеваниями.

Инвалидность

Понятие о показателях первичной инвалидности, распространенности инвалидности, контингентах. Современное состояние и тенденции инвалидизации населения при основных заболеваниях и факторы, их определяющие. Значение изучения инвалидности для анализа и оценки деятельности организаций здравоохранения. Источники информации. Показатели инвалидности.

Физическое развитие

Основные признаки и параметры физического развития (антропометрические, физиометрические, соматоскопические). Методика статистической обработки

антропометрических данных. Стандарты и оценочные таблицы физического развития. Индивидуальная и групповая оценка физического развития. Сигмальная оценка. Медико-социальные аспекты акселерации и децелерации. Система наблюдения за физическим развитием отдельных групп населения: новорожденных, дошкольников, школьников, учащихся, студентов, допризывников, призывников, рабочих отдельных профессий.

Профилактика заболеваний и формирование здорового образа жизни (ЗОЖ)

Валеологические аспекты здоровья. Образ жизни, понятие. Влияние образа жизни на здоровье. Медицинская активность. ЗОЖ и его формирование. Принципы оценки и показатели образа жизни. Факторы риска, их влияние на здоровье населения. Классификация факторов риска. Факторы риска, связанные с образом жизни. Стратегии профилактики заболеваний в экономически развитых странах: популяционная стратегия и стратегия высокого риска. Социальная и медицинская профилактика. Первичная и вторичная профилактика. Программы профилактики: комплексные и целевые, многофакторные и однофакторные, национальные, территориальные и отраслевые, интегральные. Роль медицинского персонала в формировании ЗОЖ населения и профилактике заболеваний. Цели и задачи гигиенического обучения и воспитания населения. Методы, средства санитарного просвещения. Государственная программа «Здоровый образ жизни». Организации здравоохранения, осуществляющие деятельность в области формирования ЗОЖ.

Основные направления улучшения состояния общественного здоровья

Международная конференция по первичной медико-санитарной помощи (Алма-Ата, 1978). Алма-Атинская декларация – Великая хартия здравоохранения XX века. Стратегия ВОЗ «Здоровье для всех в двадцать первом столетии (Здоровье – 21), цели, стратегии, задачи. Цели развития тысячелетия, принятые на Саммите Тысячелетия (Нью-Йорк, 2000), цели для Казахстана, индикаторы

мониторинга. Стратегия «Казахстан-2030». Процветание, безопасность и улучшение благосостояния всех казахстанцев». Долгосрочный приоритет 4 «Здоровье, образование и благополучие граждан Казахстана», решаемые проблемы: демографическая политика, основанная на повышении рождаемости, снижении смертности, увеличении продолжительности жизни; здоровый образ жизни и др. Тема здоровья и здравоохранения в ежегодных посланиях Президента Республики Казахстан народу.

Примерные тематические планы кредита № 1

Примерный тематический план лекций

№	Наименования тем
1	Общественное здоровье и здравоохранение как наука и предмет преподавания.
2	Медико-социальные аспекты демографии.
3	Заболеваемость населения и методы ее изучения.
4	Медико-социальные аспекты приоритетных классов болезней.
5	Профилактика заболеваний и формирование здорового образа жизни.
Всего часов: 5	

Примерный тематический план практических занятий

№	Наименования тем
1	Методология изучения общественного здоровья.
2	Медико-социальные аспекты демографии.
3	Репродуктивное здоровье.
4	Заболеваемость населения.
5	Инвалидность. Физическое развитие.
6	Комплексная оценка здоровья населения.
7	Здоровье возрастно-половых групп: детей и подростков, старшего поколения.
8	Медико-статистическая документация.
9	Профилактика заболеваний и формирование здорового образа жизни.
10	Основные направления улучшения состояния общественного здоровья
Всего часов: 10	

**Примерный тематический план
самостоятельной работы студента
под руководством преподавателя (СРСП)**

№	Наименования тем
1	Общетеоретические концепции медицины и здравоохранения.
2	Анализ естественного движения населения.
3	Репродуктивное здоровье и поведение.
4	Физическое развитие. Инвалидность.
5	Индивидуальный и сводный учет заболеваемости.
6	Валеологические аспекты здоровья.
7	Алма-Атинская декларация – великая хартия здравоохранения XX века.
	Рубежный контроль
Всего часов: 15	

**Примерные темы самостоятельной работы студента
(СРС)**

№	Наименования тем
1.	Качество жизни, связанное со здоровьем.
2.	Здоровье семьи. Здоровье детей.
3.	Этические проблемы медицины, связанные с общественным здоровьем.
4.	Статика и миграция населения.
5.	Демографическая политика в Казахстане и других странах.
6.	Выборочный и сплошной методы изучения заболеваемости.
7.	Тема здоровья в ежегодных посланиях Президента Республики Казахстан народу.
8.	Цели развития тысячелетия для Казахстана.
Всего часов: 15	

Кредит №2

Правовые и организационные основы общественного здравоохранения

Конституция Республики Казахстан. Кодекс Республики Казахстан «О здоровье народа и системе здравоохранения».

Принципы государственной политики в области здравоохранения. Основы государственного регулирования в области здравоохранения. Компетенции государственных органов в области здравоохранения. Государственный контроль и надзор в области здравоохранения.

Гарантии обеспечения прав в области здравоохранения. Права граждан, детей в области здравоохранения. Обязанности граждан, индивидуальных предпринимателей и юридических лиц в сфере здравоохранения.

Структура системы здравоохранения. Субъекты здравоохранения. Организация медицинской помощи. Гарантированный объем бесплатной медицинской помощи. Виды медицинской деятельности. Виды медицинской помощи. Формы предоставления медицинской помощи. Номенклатура организаций здравоохранения.

Первичная медико-санитарная помощь (ПМСП)

Международная конференция по ПМСП, г. Алма-Ата, 6-12 сентября 1978 г. Алма-Атинская декларация – Великая хартия здравоохранения XX века. ПМСП – ведущий инструмент в достижении глобальной цели: «Здоровье для всех к 2000 году». Принципы ПМСП, основные направления, перспективы развития и совершенствования ПМСП.

Амбулаторно-поликлиническая помощь

Принципы организации амбулаторно-поликлинической помощи населению (участково-территориальный, массовость, доступность, профилактическая направленность, свободный выбор организации и врача).

Организации, оказывающие амбулаторно-поликлиническую помощь: первичную медико-санитарную и консультативно-диагностическую; их основные функции.

Городская поликлиника, задачи, структура, функции, организация работы, оценка деятельности подразделений и поликлиники в целом.

Центр семейного здоровья, задачи, структура, функции и организация работы.

Общая врачебная практика: задачи, функции, организация работы, оценка деятельности.

Диспансеризация населения, цели, задачи, контингенты. Проведение диспансеризации в современных условиях. Организация диспансерного наблюдения, участие врачей всех специальностей. Показатели работы по диспансеризации.

Учетно-оперативная и отчетная документация амбулаторно-поликлинических организаций.

Консультативно-диагностический центр (поликлиника), задачи, структура, функции, организация работы, оценка деятельности.

Больничная помощь

Городская больница, задачи, структура, функции. Приемное отделение: структура, организация работы. Порядок поступления и выписки больных. Основные подразделения стационара, функции и организация работы врачей, медицинских сестер и младшего медицинского персонала. Санитарно-противоэпидемиологический режим больницы. Мероприятия по борьбе с внутрибольничными инфекциями. Учетно-оперативная и отчетная документация и оценка деятельности. Нормативные потребности в стационарной помощи.

Стационарозамещающая помощь

Организация стационарозамещающей помощи: дневной стационар, стационар на дому, центр амбулаторной хирургии. Задачи, структура, функции, организация работы, оценка деятельности.

Скорая медицинская помощь (СМП)

Основные принципы и формы организации СМП, порядок оказания. Организации СМП, цели, задачи, структура, функции. Преемственность в работе организаций СМП с другими медицинскими организациями. Оценка состояния, качества и эффективности СМП.

Особенности медицинской помощи сельскому населению

Сельская поликлиника, задачи, структура, функции и организация работы, оценка деятельности.

Врачебная амбулатория, задачи, структура, функции и организация работы, оценка деятельности.

Фельдшерско-акушерский пункт, задачи, структура, функции и организация работы, оценка деятельности.

Медицинский пункт, задачи, структура, функции и организация работы, оценка деятельности.

Сельская больница, задачи, структура, функции и организация работы, оценка деятельности.

Районная поликлиника задачи, структура, функции и организация работы, оценка деятельности.

Центральная районная больница задачи, структура, функции и организация работы, оценка деятельности.

Межрайонная больница.

Областная больница, задачи, структура, функции и организация работы, оценка деятельности.

Мобильная (транспортная) медицина

Передвижной медицинский комплекс (ПМК), цели, задачи, структура, функции, организация работы, оснащенность. Штаты ПМК, должностные обязанности.

Отделение санитарной авиации медицинских организаций (республиканских, областных, городских многопрофильных клиник, станций скорой медицинской помощи), задачи, штаты, организация деятельности. Республиканский координационный центр санитарной авиации.

Медицинские специализированные лечебно-диагностические поезда, задачи, структура, функции, оснащенность.

Организация специализированной и высокоспециализированной медицинской помощи

Общие принципы организации специализированной и высокоспециализированной медицинской помощи населению.

Организация лечебно-профилактической помощи больным с сердечно-сосудистыми заболеваниями. Организация лечебно-профилактической помощи больным злокачественными новообразованиями. Организация психиатрической помощи. Организация наркологической помощи. Организация инфекционной службы. Организация лечебно-профилактической помощи больным инфекциями, передаваемыми половым путем. Организация службы профилактики и лечения ВИЧ-инфекции. Организация лечебно-профилактической помощи больным туберкулезом. Организация травматолого-ортопедической службы. Организация медицинской помощи гражданам пожилого и старческого возраста. Организация стоматологической помощи.

Государственные гарантии прав пациентов. Обязанности и ответственность пациентов.

Медико-санитарная помощь промышленным рабочим

Медико-санитарная часть, здравпункты, их структура и задачи. Цеховой врачебный участок. Основные функции цехового участкового врача. Санитарно-гигиеническая и противоэпидемическая работа на предприятиях. Профилактика производственного травматизма и профессиональных заболеваний, связь с органами охраны труда и техники безопасности на предприятиях. Связь медико-санитарной части с администрацией и общественными организациями предприятий. Социальная ответственность бизнеса. Социальное развитие предприятий – основа укрепления здоровья промышленных рабочих.

Акушерско-гинекологическая помощь

Родильный дом (отделение), цель, задачи, структура, функции.

Женская консультация, структура, штаты, формы и методы работы. Участково-территориальный принцип и диспансерный метод в работе женской консультации. Основные контингенты обслуживания. Профилактическая работа среди женского населения района обслуживания: организация и проведение профилактических осмотров, изучение состояния здоровья женщин и разработка предложений по их оздоровлению. Организация обслуживания беременных женщин. Задачи антенатальной охраны здоровья будущего ребенка. Обеспечение своевременного взятия беременных женщин под наблюдение, систематического наблюдения на протяжении всей беременности, полноценного обследования. Комплексная подготовка беременных женщин в родовом периоде. Организация обслуживания женщин с гинекологическими заболеваниями. Диспансерное наблюдение больных гинекологическими заболеваниями.

Стационар родильного дома, особенности его структуры. Требования к помещению. Организация приема беременных женщин и гинекологических больных. Борьба с заносом инфекции. Мероприятия по предупреждению материнской смертности и смертности новорожденных. Специализация акушерско-гинекологической помощи.

Учетно-оперативная и отчетная документация и оценка деятельности женской консультации и стационара родильного дома. Обеспечение преемственности в деятельности женской консультации, стационара родильного дома и детской поликлиники.

Перинатальный центр, цель, задачи, структура, функции, организация работы, оценка деятельности.

Центр планирования семьи и репродукции, цель, задачи, структура, функции, организация работы.

Лечебно-профилактическая помощь детям

Детская поликлиника, структура, штаты. Участковый принцип и диспансерный метод в организации медицинской помощи детям. Содержание и организация деятельности участкового педиатра. Патронаж и профилактическое наблюдение за развитием и состоянием здоровья детей. Противоэпидемическая работа детской поликлиники, организация работы прививочного кабинета,

календарь прививок РК. Организация приема здоровых и больных детей, работа фильтра. Обеспечение специализированной помощи, работа специалистов узкого профиля и вспомогательных лечебно-диагностических. Дошкольно-школьные отделения детских поликлиник, их структура и задачи. Правила подготовки детей на педиатрическом участке к поступлению в дошкольные организации образования, в школу. Учетно-оперативная и отчетная документации и оценка деятельности детской поликлиники.

Детская больница, особенности структуры, штаты. Особенности организации приемного отделения. Санитарно-противоэпидемический и лечебно-охранительный режим. Обеспечение ухода за больными детьми и воспитательной работы. Формы привлечения матери к уходу за больными детьми. Учетно-оперативная и отчетная документации и оценка деятельности детской больницы.

Особенности организации охраны материнства и детства в сельской местности.

Детские дошкольные и школьные учреждения, типы, штаты, взаимодействие с детской поликлиникой. Организация профилактической работы и проведение лечебно-оздоровительных мероприятий. Дом ребенка, задачи, организация работы, содержание и формы деятельности медицинского персонала. Обязанности врача школы, организация его работы. Проведение медицинских осмотров и диспансеризации школьников. Учетно-оперативная и отчетная документация школьного врача, показатели работы.

Восстановительное лечение и медицинская реабилитация

Реабилитационный центр, специализированный санаторий, профилакторий. Задачи, структура, функции и организация работы.

Паллиативная помощь и сестринский уход

Организации паллиативной помощи и сестринского ухода (хоспис, больница сестринского ухода), задачи,

структура, функции и организация работы. Участие неправительственных организаций и общественности.

Санитарно-эпидемиологическая служба

Санитарно-эпидемиологическое благополучие. Современные направления деятельности государственной санитарно-эпидемиологической службы. Организация санитарно-эпидемиологического обслуживания населения. Структура санитарно-эпидемиологической службы РК. Республиканская санитарно-эпидемиологическая станция. Департаменты и управления ГСЭН. Районные подразделения департамента ГСЭН. Центр санитарно-эпидемиологической экспертизы. Государственное санитарно-эпидемиологическое нормирование. Функции руководителей санитарно-эпидемиологической службы. Права и обязанности должностных лиц санитарно-эпидемиологической службы. Санитарная охрана границ и территории Республики Казахстан. Санитарно-эпидемиологическая служба на воздушном транспорте. Санитарно-эпидемиологическая служба на железнодорожном транспорте. Планирование работы санитарно-эпидемиологической службы. Система мониторинга санэпидситуации в РК. Кадровый состав санитарно-эпидемиологической службы. Анализ деятельности организаций санитарно-эпидемиологической службы.

Примерные тематические планы кредита № 2

Примерный тематический план лекций

№	Наименования тем
1	Правовые основы общественного здравоохранения.
2	Организация медицинской помощи городскому населению.
3	Организация лечебно-профилактической помощи сельскому населению.
4	Охрана материнства и детства.
5	Организация санитарно-эпидемиологической службы.
Всего часов: 5	

Примерный тематический план практических занятий

№	Наименования тем
1	Правовые основы общественного здравоохранения.
2	Принципы, виды и формы медицинской помощи населению.
3	Организация медицинской помощи городскому населению.
4	Организация медицинской помощи сельскому населению.
5	Организация акушерско-гинекологической помощи.
6	Организация лечебно-профилактической помощи детям.
7	Организация некоторых видов специализированной помощи.
8	Анализ деятельности организаций здравоохранения.
9	Организация врачебно-трудовой экспертизы.
10	Организация санитарно-эпидемиологической службы.
Всего часов: 10	

**Примерный тематический план самостоятельной
работы студента под руководством преподавателя
(СРСП)**

№	Наименования тем
1.	Гарантированный объем бесплатной медицинской помощи.
2.	Норматив сети организаций здравоохранения.
3.	Мобильная медицина.
4.	Восстановительное лечение и медицинская реабилитация.
5.	Противодействие ВИЧ/СПИД, наркомании.
6.	Санитарно-эпидемиологическое благополучие.
7.	Государственный санитарно-эпидемиологический надзор.
	Рубежный контроль
Всего часов: 15	

**Примерные темы самостоятельной работы студента
(СРС)**

№	Наименования тем
1.	Алма-Атинская декларация.
2.	Диспансеризация населения.
3.	Медико-санитарная помощь промышленным рабочим.
4.	Индикаторы оценки организаций здравоохранений.
5.	Паллиативная помощь и сестринский уход.
6.	Социальное и медицинское страхование.
7.	Санитарно-эпидемиологическая экспертиза.
8.	Система мониторинга санэпидситуации в РК.
Всего часов: 15	

Кредит №3

Обязательное социальное страхование

Виды, основные принципы. Право на получение социальных выплат. Лица, подлежащие обязательному социальному страхованию. Права и обязанности субъектов системы обязательного социального страхования. Социальные отчисления. Назначение и размеры социальной выплаты. Государственный фонд социального страхования, деятельность, права и обязанности.

Врачебно-трудовая экспертиза

Экспертиза временной нетрудоспособности. Виды временной нетрудоспособности. Листок нетрудоспособности как документ медицинского, юридического и финансового характера. Правила заполнения и выдачи листков нетрудоспособности при различных видах временной нетрудоспособности. Контроль за выдачей листков нетрудоспособности. Права и обязанности лечащих врачей, заведующих отделениями, главных врачей и их заместителей по врачебно-трудовой экспертизе. Трудоустройство при временной нетрудоспособности. Профилактика инвалидности.

Экспертиза стойкой утраты трудоспособности. Причины инвалидности. Группы инвалидности и принципы их определения. Медико-социальные экспертные комиссии, структура, функции и методы работы по определению инвалидности. Медико-социальная помощь в целях восстановления трудоспособности и рационального трудоустройства. Сеть государственных и общественных организаций, предназначенных для инвалидов для восстановления трудоспособности и социальной защиты.

Планирование в здравоохранении

Основные принципы планирования здравоохранения, их обоснование и применение. Основные методы планирования здравоохранения: аналитический, сравнительный, балансовый, нормативный, эксперимента, экономико-математические и др. Стратегическое и оперативное планирование в здравоохранении. Основные этапы планирования здравоохранения: базисный (анализ исходных данных), оценка степени удовлетворения

потребности населения во всех видах медицинского обслуживания. Составление плана здравоохранения по всем показателям и разделам, контроль за выполнением плана и внесение исправлений.

Финансирование в здравоохранении

Организация и источники финансирования здравоохранения. Понятие о бюджете и основных финансовых критериях, характеризующих расходы на здравоохранение. Бюджетная классификация. Методика составления бюджета здравоохранения. Этапы составления бюджета. Методика составления сметы больницы. Бюджетная дисциплина, основные требования к финансово-бюджетной дисциплине. Бухгалтерский учет и баланс организации. Анализ финансовой деятельности медицинских организаций. Налоги и налогообложение. Источники финансирования деятельности санитарно-эпидемиологической службы.

Экономика в здравоохранении

Экономика здравоохранения, определение, задачи, основные разделы и методы. Понятие о социальной, медицинской и экономической эффективности здравоохранения. Влияние здравоохранения на развитие экономики, взаимосвязь с другими отраслями. Основные направления экономики здравоохранения: экономическая эффективность и экономичность. Оценка экономической эффективности здравоохранения (экономический ущерб в связи с заболеваемостью, смертностью населения, предотвращенный экономический ущерб, критерии экономической эффективности). Экономический анализ деятельности организаций здравоохранения. Стоимость медицинской помощи. Расчет затрат на основе клинико-затратных групп. Тарифы и тарификатор медицинских услуг. Ценообразование на медицинские услуги и товары. Виды цен, используемых в здравоохранении. Механизм ценообразования. Рыночное ценообразование. Расчет и планирование прибыли и рентабельности в здравоохранении.

Менеджмент в здравоохранении

Менеджмент как функция и вид деятельности в здравоохранении. Функции менеджмента в здравоохранении: планирование, организация, мотивация, контроль. Формулировка целей и принятие решений. Мотивация и факторы, влияющие на нее в медицинских организациях. Контроль как функция менеджмента в здравоохранении и его этапы. Поведенческие аспекты контроля. Характеристики эффективного контроля в государственных и негосударственных организациях здравоохранения.

Роль руководителя и суть управленческой деятельности. Управленческие функции руководителя организации, их практическая реализация. Принятие решений. Природа принятия решений. Модели и методы принятия решений. Обеспечение эффективности деятельности организаций здравоохранения.

Управление трудовыми ресурсами. Оценка результатов деятельности сотрудников, эффективность оценки. Подготовка будущих руководящих кадров и мотивация. Повышение качества труда коллектива медицинской организации.

Маркетинг в здравоохранении

Рынок медицинских услуг. Характеристика свойств медицинской услуги: неосвязаемость, неотделимость от источника, непостоянство качества, несохраняемость и др. Концепция маркетинга медицинской организации: маркетинг внешней среды, внутренней среды, продвижение услуг, разработка новых видов услуг, повышение их качества. Разнообразие и качество медицинских услуг. Рыночные исследования и разработки. Реклама и продвижение медицинских услуг.

Предпринимательство в здравоохранении

Реструктуризация в здравоохранении. Определение предпринимательской деятельности. Законодательное регулирование предпринимательской деятельности. Правила, требования, виды, субъекты приватизации. Виды и объекты собственности в здравоохранении. Аренда. Лизинг. Акционерное общество. Право хозяйственного

ведения. Планирование предпринимательской деятельности. Бизнес-планы. Организация учета хозяйственной деятельности. Налогообложение и финансовый контроль предпринимательской деятельности организаций здравоохранения.

Правила и условия оказания платных услуг в организациях здравоохранения

Виды и порядок оказания платных услуг. Прейскурант цен на платные медицинские услуги. Договор на оказание медицинской помощи: предмет, условия оказания платных услуг, процедура взаиморасчетов за оказание платных услуг, обязанности, права и ответственность сторон. Распределение доходов и расходов от платных услуг.

Контроль качества в здравоохранении

Понятие качества медицинской помощи (КМП). Стандарт в области здравоохранения, виды. Стандартизация в области здравоохранения, основные принципы и направления. Компоненты КМП: структурное качество, качество технологии, качество результата. Характеристики КМП. Субъекты КМП. Комитет контроля медицинской и фармацевтической деятельности, цели, задачи, структура, функции, правовые и организационные основы деятельности. Система обеспечения КМП: участники, средства, механизмы. Виды деятельности по обеспечению КМП. Порядок проведения экспертизы КМП. Вневедомственный контроль КМП.

Лицензирование и аккредитация в области здравоохранения

Порядок проведения лицензирования и аккредитации медицинских организаций и физических лиц. Определение соответствия установленным профессиональным стандартам. Права и обязанности заявителя. Порядок разрешения споров и ответственность сторон. Документы для проведения лицензирования на право оказания медицинской помощи.

Международное здравоохранение

Всемирная организация здравоохранения (ВОЗ), структура, основные направления деятельности. Республика Казахстан – член ВОЗ: участие в решении различных вопросов международного здравоохранения. Международное сотрудничество в области медицинского образования, науки, здравоохранения.

Системы здравоохранения в зарубежных странах: основные принципы, организация, особенности, сравнительный анализ.

Медицинские кадры

Номенклатура медицинских и фармацевтических специальностей. Штатные нормативы и типовые штаты организаций здравоохранения. Система подготовки, специализации и усовершенствования врачей, среднего медицинского персонала и фармацевтов. Высшие и средние медицинские учебные заведения в Казахстане. Основные профили подготовки медицинских кадров. Основные принципы высшего медицинского образования. Аттестация работников здравоохранения. Присяга врача Республики Казахстан. Кодекс чести медицинских и фармацевтических работников. Системы организации и оплаты труда врачей.

Информационные технологии в здравоохранении

Автоматизированные системы управления (АСУ) здравоохранением. Основные принципы АСУ здравоохранением. Информационное обеспечение АСУ. Автоматизированная система информации руководителя. Автоматизированные рабочие места. Телемедицина. Единая информационная система здравоохранения.

Модернизация системы здравоохранения Республики Казахстан

Единая национальная система здравоохранения (ЕНСЗ) Республики Казахстан: цель, задачи, направления и механизмы реализации. Основные принципы ЕНСЗ: свободный выбор пациентом врача и медицинской организации, формирование конкурентной среды, прозрачность процесса оказания медицинских услуг.

Государственная программа развития
здравоохранения Республики Казахстан «Саламатты
Қазақстан» на 2011-2015 годы: цель, задачи, целевые
индикаторы, направления, механизмы реализации,
результаты.

Примерные тематические планы кредита № 3

Примерный тематический план лекций

№	Наименования тем
1.	Экономика здравоохранения.
2.	Планирование здравоохранения.
3.	Финансирование здравоохранения.
4.	Менеджмент здравоохранения.
5.	Модернизация здравоохранения в Казахстане.
Всего часов: 5	

Примерный тематический план практических занятий

№	Наименования тем
1	Экономика здравоохранения.
2	Планирование здравоохранения.
3	Финансирование здравоохранения.
4	Менеджмент в здравоохранении.
5	Маркетинг в здравоохранении.
6	Контроль качества в здравоохранении.
7	Стандартизация в здравоохранении. Лицензирование и аккредитация медицинской деятельности.
8	Предпринимательство в здравоохранении.
9	Права пациента. Права и обязанности медицинских работников.
10	Модернизация здравоохранения в Казахстане.
Всего часов: 10	

Примерный тематический план самостоятельной работы студента под руководством преподавателя (СРСП)

№	Наименования тем
1.	Экономический анализ в здравоохранении.
2.	Стратегическое планирование в здравоохранении.
3.	Модели и методы принятия решений.
4.	Рынок медицинских услуг.
5.	Всемирная Организация Здравоохранения (ВОЗ).
6.	Единая информационная система здравоохранения.
7.	Единая национальная система здравоохранения.
	Рубежный контроль
Всего часов: 15	

Примерные темы самостоятельной работы студента (СРС)

№	Наименования тем
1.	Стоимость амбулаторно-поликлинической и стационарной помощи.
2.	Бизнес-планирование.
3.	Характеристика свойств медицинской услуги.
4.	Ведомственный и вневедомственный контроль качества медицинской помощи.
5.	Системы организации и оплаты труда медицинских работников.
6.	Телемедицина.
7.	Системы здравоохранения в зарубежных странах.
8.	Государственная программа развития здравоохранения Республики Казахстан «Саламатты Қазақстан» на 2011-2015 годы.
Всего часов: 15	

Примечание:

* - содержания дисциплины до 20% может быть изменено ВУЗом.

** - ВУЗ имеет право изменять до 40% тем лекций, практических занятий, СРСП, СРС.

4 МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ И ПРЕПОДАВАНИЯ

- **Лекции:** обзорные, тематические, проблемные.
- **Практические занятия:** работа с информационным материалом, устный опрос, выполнение тестовых заданий, решение ситуационных задач, работа в малых группах.
- **Самостоятельная работа студента под руководством преподавателя (СРСП):** самостоятельное изучение студентами тем дисциплины при активной консультации преподавателя.
- **Самостоятельная работа студента (СРС):** выполнение индивидуальных заданий, реферирование рекомендованной литературы, решение ситуационных задач, работа с раздаточным материалом, диалог с персональным компьютером, деловые игры, выполнение курсовых работ, учебно-исследовательская работа студентов, решение типовых контрольных задач, составление глоссариев, подготовка тестов, придумывание кроссвордов.

5 ОЦЕНКА ЗНАНИЙ

- **Текущий контроль:** устный опрос, письменный контроль, комбинированный контроль, защита и презентация домашних заданий, дискуссия, тренинги, круглые столы, тестирование, выполнение курсовой работы, решение ситуационных задач и др.
- **Рубежный контроль:** коллоквиум.
- **Итоговый контроль:** экзамен, включающий тестирование и устный опрос, прием практических навыков.

6 ОБОРУДОВАНИЕ И ОСНАЩЕНИЕ

- **Оборудование:** микрофон, ноутбук, графо-, слайдо- и мультимедийный проекторы, экран, настенные (напольные) доски, в перспективе – интерактивная доска.
- **Оснащение:** законодательные, нормативные и директивные документы, статистические и справочные материалы, персональные компьютеры, программные продукты, калькуляторы.

7 СПИСОК РЕКОМЕНДУЕМОЙ ЛИТЕРАТУРЫ*

На русском языке

основная:

1. Лисицын Ю.П. Общественное здоровье и здравоохранение. – 2-е изд., перераб. и доп.. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2007. – 512 с.
2. Общественное здоровье и здравоохранение /Под ред. В.А. Миняева, Н.И. Вишнякова. – М.: МЕДпресс-информ, 2003. – 528 с.
3. Юрьев В.К., Куценко Г.И. Общественное здоровье и здравоохранение. - С.-Петербург, 2000.- 914 с.

дополнительная:

1. Аканов А.А. Политика охраны здоровья населения в Казахстане: Опыт разработки, реализации национальных программ здравоохранения и перспективы на 2010-2015 годы. – Астана, 2005. – 243 с.
2. Аканов А.А., Куракбаев К.К., Чен А.Н., Ахметов У.И. Организация здравоохранения Казахстана. – Астана-Алматы, 2006. – 231 с.
3. Аканов А.А., Девятко В.Н., Кульжанов М.К. Общественное здравоохранение в Казахстане: концепция, проблемы и перспективы. – Алматы, 2001.– 100 с.
4. Медик В.А. Заболеваемость населения: история, современное состояние и методология изучения. – М.: Медицина, 2003. – 512 с.
5. Медик В.А. Руководство по статистике здоровья и здравоохранения. – М.: Медицина, 2006. – 528 с.
6. Медик В.А., Юрьев В.К. Курс лекций по общественному здоровью и здравоохранению. – В 3-х частях. – М.: Медицина, 2003.
7. Муминов Т.А., Камалиев М.А. Анализ здравоохранения с позиций социального маркетинга. – Алматы, 2003. – 170 с.
8. Тульчинский Т.Х., Вараваикова Е.А. Новое общественное здравоохранение: Введение в современную науку. – Иерусалим, 1999. – 1049 с.

9. Шарманов Т.Ш. Мировое здравоохранение до и после великой Алма-Атинской конференции. – Алматы-Вашингтон-Женева, 2003. – 143 с.
10. Экономика здравоохранения: Курс лекций /Айдаралиев А. и др. – Бишкек-Алматы, 2001.- 272 с.

На казахском языке

1. Биғалиева Р., Исмаилов Ш. Әлеуметтік медицина және денсаулық сақтауды басқару. – Алматы, 2001. – 371 б.
2. Бөлешов М.Ә. Медициналық статистика : Оқулық / М. Ә. Бөлешов. - [б. м.]: Эверо, 2010. - 144 б.
3. Нысанбаев С.Н. Маркетинг негіздері: оқулық / С. Н. Нысанбаев, Г. А. Садыханова. - Алматы: Эверо, 2010. - 168 б.

Примечание: * - Список литературы может ежегодно обновляться

АВТОРЫ

1. Камалиев М.А. – заведующий кафедрой общественного здравоохранения Казахского национального медицинского университета им. С.Д. Асфендиярова, доктор медицинских наук, профессор.
2. Байдуйсенова А.У. – методист Республиканского центра инновационных технологий медицинского образования и науки, доцент
3. Койков В.В. – директор Департамента науки и образования Республиканского центра развития здравоохранения.